ความเรียงเรื่องต่างๆ

ของ

ครูเหม

แผนกเศรษฐกิจ

พิมพ์แจก

ในการพระราชทานเพลิงศพ

เจ้าจอม ถนอม ในรัชกาลที่ ๕

และ

ในการฌาปนกิจศพ

นายเจ๊ก เทพหัสดิน ณอยุธยา

ณ วัดมกุฎกษัตริยาราม

วันที่ ๑๐ เมษายน พ. ศ. ๒๔๗๖

กลางปี

कोणा

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๙ นครราชสีมา
๒๑ ส.ค. 2533

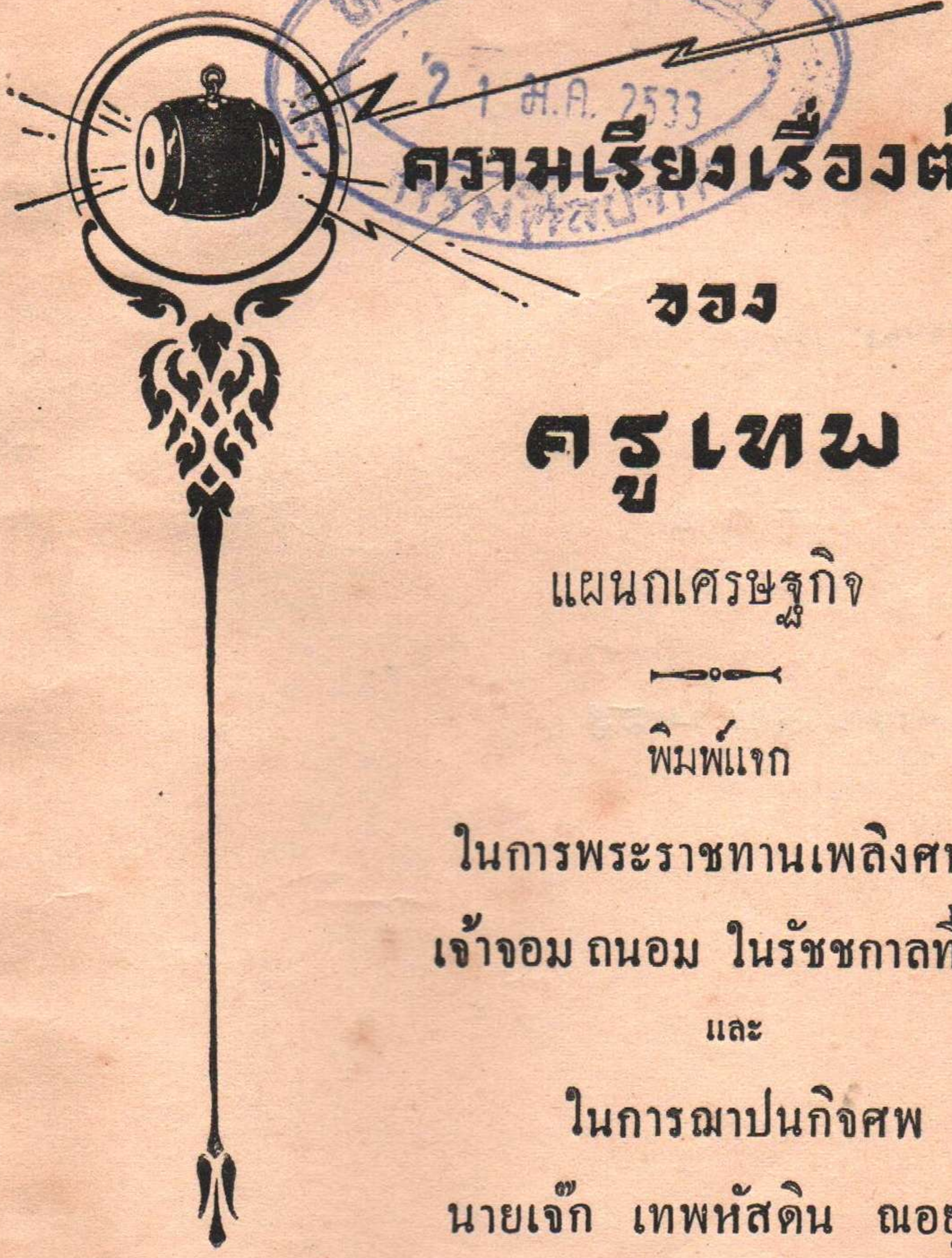

ความเรียงเรื่องต่างๆ

ของ

ศรีเทพ

แผนกเศรษฐกิจ

พิมพ์แจก

ในการพระราชทานเพลิงศพ

เจ้าจอม ถนอม ในรัชกาลที่ ๕

และ

ในการฌาปนกิจศพ

นายเจ๊ก เทพหัสดิน ณอยุธยา

ณ วัดมกุฎกษัตริยาราม

วันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖

เลขทอง 104

เลขหมู่ 895.914
ส 359ค

เลขทะเบียน ๑๖.๓๒ป.14153

เจ้าจอม ถนอม ในรัชกาลที่ ๕

ถึงอนิจจกรรม

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๓

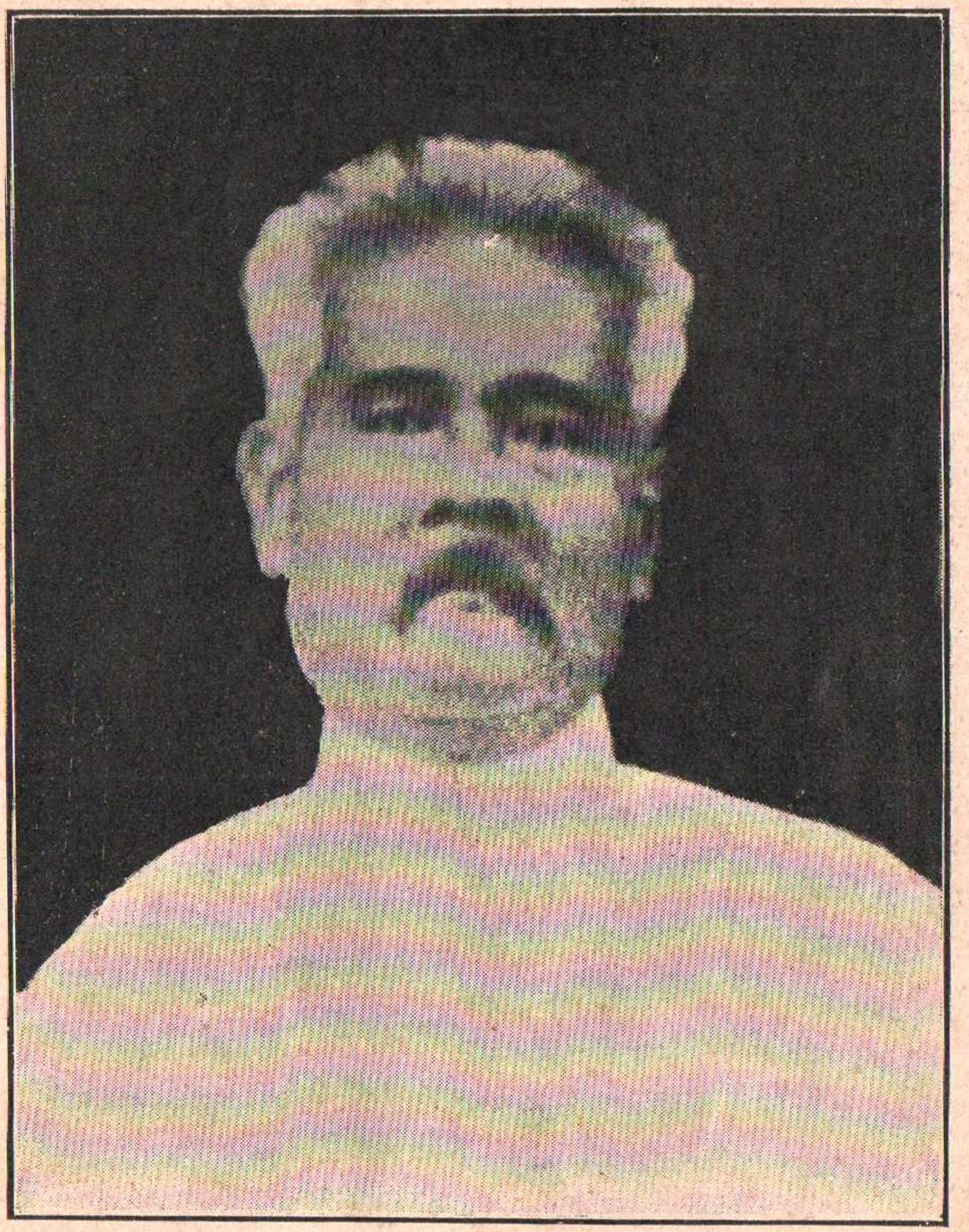

นายเจ๊ก เทพหัสดิน ณอยุธยา

เกิดวันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ. ศ. ๒๔๑๑

ถึงแก่กรรมวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

ประมวลอายุได้ ๖๔ ปี

สารบาญ

ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจ . . . หน้า ๑

บ่าวกลับเป็นนาย . . . . ,, ๓๗

เดียวนี้เราดีขึ้น . . . . . ,, ๘๑

ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจ

เท่าที่เราท่านพอจะเข้าใจได้ทุกคน

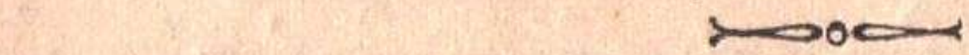

(พูดทางวิทยุกระจายเสียง เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๔)

ข้าพเจ้ารับไว้ว่าจะพูดเรื่องความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจเท่าที่เราท่านพอจะเข้าใจได้ทุกคน. ทำไมข้าพเจ้าจึงจำกัดพูดเพียงแคบ ๆ เท่านั้น? ก็เพราะว่าเศรษฐกิจทุกวันนี้ได้เกิดเป็นปัญหาลึกลับเสียแล้ว. อย่าว่าแต่คนสามัญอย่างเรา ๆ แม้มุนีทางเศรษฐกิจก็ยังงงงวยตัดสินไม่ลงว่าปมยุ่งมันอยู่ที่ไหนแน่. เพื่อช่วยความเข้าใจในข้อนี้ ข้าพเจ้าขอตั้งต้นด้วยอ่านเรื่อง "สมน้ำหน้า" ซึ่งข้าพเจ้าได้เขียนให้หนังสือ 'ช่วยกาชาด' ในนามครูเทพ เมื่องานกาชาดคราวที่แล้วมานี้. ถึงบางท่านได้อ่านแล้ว ฟังอีกหนหนึ่งก็คงยังไม่หมดรส.

ความสามารถแห่งมันสมองของมนุษย์ไม่มีที่สุด นักดาราศาสตร์อาจบอกได้อย่างละเอียดว่า พิภพของเราใหญ่โตเพียงไร, พระอาทิตย์ พระจันทร์ และดาวพระเคราะห์อื่น ๆ อยู่ห่างแค่ไหน, มีขนาดและจักรราศีอย่างไร. พ้นจากกลุ่มดวงอาทิตย์กับโลกทั้งหลายที่เป็นบริวารห้อมล้อมออกไป ยังสามารถทราบกลุ่มอื่น ๆ เช่น ดาวฤกษ์กลุ่มต่าง ๆ อาจคำนวณสุริยคาธ จันทรคาธได้แม่นยำจนถึงวินาที, จดแผนที่ฟ้าคือ อากาศที่ว่างไว้อย่างน่าพิศวง.

นอกจากพิภพมหิมาในที่ว่างสุด สายตา หาขอบเขตต์มิได้เหล่านี้ นักวิทยาศาสตร์ยังอาจคำนวณปรมาณูแห่งวัตถุทั้งหลาย รวมทั้งสัตว์และพืชด้วย ที่เป็นอย่างเล็กที่สุดจนไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าได้ อันมีอาการหมุนเวียนไปเป็นกลุ่ม ๆ ภายในวัตถุทั้งหลาย เรียกว่า Atoms ดุจกลุ่มพิภพหมุนเวียนไปในจักรวาฬฉะนั้น.

กลุ่มวัตถุที่ใหญ่ที่สุดในฟ้าจนสุดสายตาแลไม่เห็นก็ดี กลุ่มปรมาณู ในวัตถุทั้งหลาย ซึ่งเล็กที่สุด จนแลเห็น หรือ

รู้สึกไม่ได้ก็คิด นักวิทยาศาสตร์ผู้ยอดมนุษย์เหล่านั้น สามารถล่วงรู้ถึงได้อย่างละเอียด ไฉนนักเศรษฐกิจผู้ยอดมนุษย์ทางเศรษฐวิทยาจึงไม่สามารถหยั่งรู้ได้แน่นอนในความเป็นไปแห่งเศรษฐกรรมของโลก ที่มนุษย์เองเป็นผู้ประกอบก่อให้เกิดขึ้นจนกระทำความปั่นป่วนให้มนุษย์เดือดร้อนกันทั่วโลกอยู่ทุกวันนี้? โลกภายนอกภายในอันประกอบก่อขึ้นตามสภาพ คือ ธรรมดาโลกที่เราเรียกว่าเป็นเองสิ! มนุษย์มิความรู้ยอกได้เป็นฉาก ไฉนการเศรษฐกิจในโลกซึ่งเป็นผลมือมนุษย์ทำขึ้นเอง มนุษย์จึงงนแต้มและยอกไม่ได้ แก้ไขไม่ถูกเล่า? นี่ไม่น่าประหลาดหรือ? นักเศรษฐกิจจะยอมล้าหลังนักดาราศาสตร์และนักฟิซิกส์ไปอีกถึงไหน? เราทรายจักรราศีของ สากลเมทนี ทำไมเราจึงไม่ทราย จักรราศีแห่งเศรษฐกิจ? เราอาจคำนวณและทำนายเหตุการณ์ในฟ้าได้อย่างแม่นยำ ทำไมเราจึงโง่เขลา ไม่สามารถคำนวณและทำนายได้ว่า เมื่อไร ความ ตกต่ำ แห่งเศรษฐ-

กรรมในโลกมนุษย์นี้จะมีที่สุดลงได้? นี่แปลว่าอย่างไร กัน? มนุษย์คิดอะไรคิดได้ ทำอะไรทำได้ จะยอมจำนนต่อผลที่ตนได้ปั้นขึ้นเองจนปั่นป่วนใหญ่ฉะนั้นหรือ?

ปัญหาความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจนี้ดูก็มิใช่ปัญหาซ่อนเร้น และอยู่ในบังคับของกฎธรรมดาโลก. ดูเป็นปัญหาเปิดเผยอยู่ในบังคับแห่งการกระทำของมนุษย์เอง. มนุษย์จัดไม่ดี เกิดผลปั่นป่วน มนุษย์ก็ควรจะค้นหาเหตุ และแก้ไขให้หายปั่นป่วนได้ ไม่ยากนัก. น่าประหลาดจริง ๆ ที่จะมาเป็นเส้นผมบังภูเขาบังตามนุษย์ ซึ่งทุกวันนี้เป็นตาทิพย์ เห็นธรรมชาติที่ลี้ลับได้หมดแล้ว. ถ้าโลกยังเป็นป่าเถื่อนอยู่ ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจ, ความเดือดร้อนด้วยเรื่องไม่มีงานทำ, ความอดอยากเพราะมีเครื่องอุปโภคบริโภคเหลือเฟือเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้อย่างไร? ถ้าเราเข้าไปเยี่ยมชาวป่าชาวดอย เช่น พวกเงาะในแหลมมะลายู หรือ ชาวเขา ทางปลายเขตต์แดน ของสยามเหนือ เราก็จะ เห็นแต่ พวก นั้น เดือดร้อนเพราะ ขาด อาหาร และ

เครื่องใช้. ถ้าจะไปเล่าให้เขาฟัง ว่าเรากำลังเดือดร้อน
เพราะของเหลานนมเหลือเพือ เขาคงหวเราะเยาะเราเย
และเหมาว่าเราเป็นบ้า. ชะรอยเราก็จะบ้าจริงกะมัง เรา
ปลูกเพาะพืชพรรณธัญญาหาร และ ตั้งโรงงาน ทำสิ่งของ
ด้วยวิชชาฉลาด จนพืชผลและอุตสาหกรรมเหลือเพือ
เหล่านั้นราคาตกต่ำ ทำเราให้ยากจนขันแค้นไปตาม
กัน ทั้งกสิกร, กรรมกร, พ่อค้าและเศรษฐีคหบดีผู้ลง
ทน ดังนี้ไม่น่าขันหรือ? ถ้าชาวบ้าสามารถเล็งเห็นและ
เข้าใจความเดือดร้อนของเราได้ เขาน่าจะบอกเราเพียง
สามคำว่า “สมน้ำหน้า”

เรื่องยุ่งทั้งหลายของเรานี้ ปมยุ่งอยู่ที่ไหน? ถ้า
นักเศรษฐกิจ มีความรู้และ สามารถ สักกะผีกหนึ่ง ของนัก
วิทยาศาสตร์แล้ว เขาคงจะบอกเราได้ว่ามันยุ่งที่ตรงนั้น
เงื่อนปมมันอยู่ตรงนี้. เราเองเป็นผู้ผก เราเองก็จะตรง
เข้าไปแก้ให้หลุดได้. แต่นี่เราพากันงมงายซัดกันไป
ซัดกันมา รายฎรซัดรัฐบาลว่าไม่ช่วย รัฐบาลซัด

โลก ไม่รู้จะช่วยที่ตรงไหนก็ต้องวิ่งไปสับจากรายฎรนั้น เองว่าที่แท้การมันเป็นอย่างไร จะได้หาทางช่วย. จนบ้านนี้ยังช่วยไม่ถูก คล้ำบ่วนกันไปจนกว่าจะพบเงื่อนหรือไม่พบเงื่อน หรือจนกว่าความตกต่ำจะเขยิบตัวขึ้นเองหรือกลับทรุดลงไปอีกเมื่อไรไม่ทราบ. อนิจจา อารยธรรม ตัวสูใช่หรือไม่ที่ทำให้มนุษย์เป็นวัตถุน่าขัน และทำให้คนบ้าหัวเราะเยาะอารยชน แล้วชี้หน้าว่า “สมน้ำหน้า”

ต่อไปนี้เราลองพิจารณาถึงเหตุที่ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำเท่าที่พอจะเข้าใจได้. ความเห็นของมุนีทางเศรษฐกิจมีต่าง ๆ กัน รับกันบ้าง เถียงกันบ้าง. ที่เห็นเป็นยุตติต้องกันหมดก็มี เช่นว่า

เครื่องจักรเข้ามาทำให้สินค้าราคาตก

และคนไม่มีงานทำ

เครื่องจักรและเครื่องมือที่ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมสมัยนี้ใหญ่โตมีฤทธิ์และกำลังมากมายนัก อาจทำสินค้า

โลก ไม่รู้จะช่วยที่ตรงไหนก็ต้องวิ่งไปสืบจากรายฎรนั้น เองว่าที่แท้การมันเป็นอย่างไร จะได้หาทางช่วย. จนบ้านนี้ยังช่วยไม่ถูก คล้ำบ่วนกันไปจนกว่าจะพบเงื่อนหรือไม่พบเงื่อน หรือจนกว่าความตกต่ำจะเขยิบตัวขึ้นเองหรือกลับทรุดลงไปอีกเมื่อไรไม่ทราบ. อนิจจา อารยธรรม ตัวสูใช่หรือไม่ที่ทำให้มนุษย์เป็นวัตถุน่าชัง และทำให้คนบ้าหัวเราะเยาะอารยชน แล้วชี้หน้าว่า “สมน้ำหน้า”

ต่อไปนี้เราลองพิจารณาถึงเหตุที่ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำเท่าที่พอจะเข้าใจได้. ความเห็นของมุนีทางเศรษฐกิจมิต่าง ๆ กัน รับกันบ้าง เถียงกันบ้าง. ที่เห็นเป็นยุตติต้องกันหมดก็มี เช่นว่า

เครื่องจักรเข้ามาทำให้สินค้าราคาตก และคนไม่มีงานทำ

เครื่องจักรและเครื่องมือที่ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมสมัยนี้ใหญ่โตมีฤทธิและกำลังมากมายนัก อาจทำสินค้า

จำนวนมากให้สำเร็จได้ในเวลาครู่เดียว. ภาชนะที่ขาย
ราคาถูก ๆ ในตลาดมาจาก โรงงานใหญ่ ๆ ที่ทำได้วัน
ละหมื่น ๆ แสน ๆ ชิ้น. โรงสร้างรถยนต์ของมหา
เศรษฐีฟอร์ดมีหลายแห่ง ไม่ได้นับว่าสร้างรถได้วันละ
กี่คัน แต่นับว่าสร้างได้นาทีละกี่คัน. หนังสือข่าวในยุโรป
และอเมริกาที่เป็นปึกใหญ่ๆ เต็มไปด้วยข่าวสดและรูปภาพ
สมบูรณ์ทั้งความเห็นและการโฆษณา ขายราคาถูก ๆ
ก็เพราะเครื่องพิมพ์ยักษ์พิมพ์เป็นจำนวน แสน ๆ ล้าน ๆ
ฉะบับได้ ในเวลาไม่กี่ชั่วโมง. แทบจะว่าเอากระดาษใส่
เข้าไปที่ต้นทาง แล้วก็คอยรับหนังสือซึ่งพิมพ์เสร็จพับเสร็จ
ที่ปลายทาง พร้อมที่จะส่งออกจำหน่ายได้ทีเดียว. ใคร ๆ
ก็เคยได้ยินเรื่องที่เล่ากันว่า โรงงานทำไส้กรอก เขา
เอาหมูทั้งตัวใส่เข้าไปต้นทาง แล้วพอถึงปลายทางก็
ออกมาเป็นไส้กรอกส่งไปจำหน่ายได้. คำเล่านี้มีส่วน
เป็นคำประชดน้อยเต็มที ได้กลับเป็นเรื่องจริงเสียเกือบ
หมด. อุตสาหกรรมที่ทำได้อย่าง นฤมิตเป็นจำนวนมาก

มายในเวลารวดเร็วเช่นนี้ เรียกว่า Mass Productions แปลว่าทำเป็น จำนวนมากมาย หรือทำ อย่าง ขนานใหญ่ สำเร็จได้ด้วยเครื่องจักรมหิมา ซึ่งเข้ามาทำการแทนมนุษย์ทุกอย่าง คงใช้คนควบคุมเพียงสองสามคนเท่านั้น. เพราะอุตสาหกรรมขนานใหญ่เช่นนี้ ทำสินค้าได้รวดเร็วและมากมาย สินค้าจึงเกลื่อนตลาดและราคาตก.

เครื่องจักรเป็นทาส เข้ามา รับใช้งาน แทนแรง มนุษย์แล้ว มนุษย์ผู้เป็นนายก็มีงานทำน้อยเข้า จำนวนคนหางานทำไม่ได้ จึงทวีขึ้นไม่ว่าในประเทศไหน แม้สยามซึ่งไม่เคยประสพปัญหาเรื่องคนไม่มีงานทำ บัดนี้ก็ประสพเข้าแล้ว. ใคร ๆ ก็เห็นได้ว่าอุตสาหกรรมทำจนเหลือแหล่ วางขายเกลื่อนตลาดนี้ สมควรแล้วที่พ่อค้าใหญ่น้อยทั้งหลายจะบ่นว่าขายยาก ไม่มีกำไร และประเทศที่ราษฎรหางานทำไม่ได้มีเป็นจำนวนมากขึ้น ๆ นั้น เปรียบเหมือนประเทศที่อมโรค ไหนแรงงานจะไม่ทำงาน เพราะไม่มีงานจะทำ และไหนประเทศจะต้องช่วยเลี้ยง

แรงงานเหล่านั้นมิให้อดอยาก ล้วนเย็นเรืองหนักใจ
เย็นที่เดือดร้อนรำคาญ ทั้งส่วนรัฐบาลและส่วนราษฎร
จนได้ชื่อว่า Economic Depression ซึ่งเราเอามาเรียก
ว่า เศรษฐกิจตกต่ำหรือความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจ.

ทองคำไปถูกเก็บเป็นทุนสำรองเสียมาก
ตลาดไม่มีทองคำเป็นเงินตราพอใช้

เหตุสำคัญแห่งความตกต่ำอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งกล่าว
กันมาก และไม่มีเสียงคัดค้าน คือ ตั้งแต่เสร็จสงคราม
โลกคราวที่แล้วมานี้ ทองคำได้ไปกองอยู่ในธนาคาร
ใหญ่แห่ง ส. ป. ร. อเมริกามากมาย จนประเทศนั้นเกือบ
แย่งหน้าที่เป็นตลาดโลกไปจากอังกฤษ ผู้ได้ทำหน้าที่
นี้มาเก่าแก่. แต่ครั้นมาบัดนี้ปรากฏว่าประเทศที่สระสม
ทองคำได้มาก อีกประเทศหนึ่ง คือ ฝรั่งเศส เย็นที่สอง
ส. ป. ร. อเมริกา ทุกวันนี้โลกนิยมใช้ทองคำเย็นมาตรา
สำหรับวัดการซื้อขายแลกเปลี่ยน เพราะทองคำเย็นแร่หา
ยากกว่าเงิน, ประเทศที่ยังคงใช้เงินเย็นมาตรายังเหลือที่

สำคัญก็แต่จีน. เมื่อทองคำซึ่งเป็นเงินตราของโลกไปถูกเก็บเข้าคลังไว้เสียแห่งละมาก ๆ เช่นนี้แล้ว ตลาดของโลกก็ไม่มีเงินตราพอใช้ แม้ในตลาดสยามก็รู้สึกกันว่า ช่างหาเงินสดยากเสียจริง ๆ. จะเป็นด้วยเหตุใดก็ตาม แต่พ่อค้าของเราทุกคนพากันย่นเช่นนั้น. นักเศรษฐกิจของโลกเห็นร่วมกันว่าตลาดโลกเวลานี้ไม่มีเงินตรา (คือ ทองคำ) พอใช้ การซื้อขายจึงทำกันไม่ได้สะดวก. ยิ่งโลกทำสินค้าได้มากขึ้นด้วยวิธีอุตสาหกรรมขนานใหญ่ การซื้อขายเป็นไปไม่สะดวก เพราะขาดเงินตราที่เป็นเครื่องวัด สินค้าก็เหลือเบะเบ ขายยาก เพราะผู้ไม่มีเงินก็ไม่ซื้อ ผู้มีเงินระลึกอยู่ว่าเป็นเวลาประหยัด ก็ไม่ค่อยซื้อหรือซื้อแต่ที่จำเป็นแท้ ๆ เช่นนี้ ใคร ๆ ก็เห็นได้ง่ายว่า การที่ทองคำไปถูกเก็บเป็นก้อนอิฐอยู่ในธนาคารหลวงแห่งมหาประเทศนี้ เป็นเหตุให้ตลาดโลกขาดเงินสด, ทำให้การซื้อขายติดขัด, ไม่สะดวกด้วยประการทั้งปวง.

เป็นธรรมดา ถ้าโรคมีทางรักษา แพทย์จะเป็นผู้แนะนำยาให้คนไข้ โรคของโลกเรื่องเงินตราขัดตลาดนี้ นักเศรษฐกิจหลายคนแนะว่า ให้ประเทศนั้น ๆ เอาทองที่เก็บไว้ออกมาให้กู้ โดยคิดดอกเบี้ยไม่แพง ทองคำจะได้ออกมาเกลื่อนตลาดให้สมส่วนที่อุตสาหกรรมขนานใหญ่ได้ทุ่มเทสินค้าเบะเบอยู่ในตลาดโลก. แต่คำแนะนำนี้ยังเป็นหมันอยู่ เพราะที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจแห่งธนาคารหลวงของประเทศอังกฤษและประเทศสำคัญอื่น ๆ พากันเกรงว่า ถ้าทำดังนั้นจะเกิดหนี้สินใหม่ ๆ อีกมากราย. หนี้สินเก่า ๆ ที่เกิดเพราะสงครามโลกก็ยุ่งเหยิงอยู่พอแล้ว เหลือที่จะสระสางให้เรียบร้อยกันได้ จะมาเพาะหนี้ใหม่ ๆ ขึ้นอีก จะเป็นการแก้ยุ่งให้ยุ่งหนักขึ้นอีก เป็นการตรงกันข้าม กับ ความมุ่งหมาย ที่โลก จะแก้ ยุ่งให้หายยุ่ง. ดังนี้ ทองคำที่ถูกเก็บไว้อย่างก้อนอิฐ ก็ยังคงเก็บ กันไว้อย่างเดิมนั้น เอง ถึงไม่เป็น ประโยชน์ทางพาณิชย์ ก็ไปหวังประโยชน์กันทางประกันภัย ด้วย

เหตุที่สงครามสมัยนี้จะต้องรบกันด้วยเงินทั้งนั้น นี่เขียน อุทาหรณ์ให้เห็นชัดอย่างหนึ่งว่า โลกเรายังสาละวนคิดแต่ทาง มาตรารบ แทนที่ จะเปลี่ยน มานึก ทาง มาตราสงบ ดั่งสันนิบาตชาติแนะนำไม่ใช่หรือ ?

อนึ่ง ประเทศที่มีทองเก็บไว้เป็นทรัพย์สำรองเหล่านี้ มิใช่ว่ามีรายได้ของประเทศท่วมรายจ่ายเมื่อไร. ทุกประเทศต้องเดือดร้อนเพราะได้ไม่พอจ่าย ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายและขึ้นภาษีกันกลุ้มอยู่เสมอ มิอาทิคือ อังกฤษที่ต้องร้อนถึงเปลี่ยนรัฐบาลใหม่คราวนี้

เงินปรับและหนี้สงครามเป็นปัจจัย
อีกอย่างหนึ่งให้เศรษฐกิจตกต่ำ

หนี้สงครามโลกคราวที่แล้วมา ทั้งเงินปรับและเงินที่ฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นลูกหนี้อเมริกา เพราะได้ยืมมาใช้ในการทำสงคราม เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งซึ่งนักเศรษฐกิจทั้งหลายเห็นพ้องกันว่า ทำให้เศรษฐกิจของโลกยุ่นยุ่น.

ส. ป. ร. อเมริกา ไม่ต้องการมีส่วนในเงินปรับอีก แต่จำต้องขอทวงหนี้สินที่ประเทศฝ่ายสัมพันธมิตร ได้กู้ยืมไปใช้ ในการทำสงคราม. ประเทศนั้น ๆ มี อังกฤษเป็นอาทิได้ขันขนลงเพราะเหตุทำสงคราม ก็จะต้องอาศัยได้เงินปรับ จาก ประเทศ เยอรมนี จึงจะได้มาใช้หนี้ให้แก่อเมริกา. พันธคือ ความผูกมัดเรื่องหนี้สินสงครามย่อมยิ่งเหนียวกันอยู่ดังนี้.

ฝ่ายเยอรมนีผู้ยอบช้ำมาแล้วระหว่างทำสงคราม เมื่อจะต้องใช้หนี้ละมากมาย เป็นเวลาหลายสิบปีกว่าจะหมด แม้จะได้ตั้งใจใช้หนี้ด้วยความสุจริต พอใช้มาได้ ไม่กี่ปี บัดนี้ก็เกิดอาการโรคโลหิตจาง คือโลหิตแห่งเศรษฐกิจ. จนถึงธนาคารดาม สตาตเตอร์ เป็นธนาคารของชาติแห่งหนึ่ง ตองงดจ่ายเงินเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม รัฐบาลต้องออกกฎษฎีกาก่อนสั่งห้ามการจ่ายเงินอย่างไม่มีจำกัด ต้องชินอัตราซักค่าสิบลดในการขอแลกเงินต่างประเทศ และต้องตั้งดิกเตเตอร์ในทาง

การเงินธนาคาร อาการเป็นไปในทางจะต้องถึงล้มละลาย
วันหนึ่ง จึงทำให้ ส. ป. ร. อเมริกาผู้มิใช่เจ้าหนี้ส่วน
ปรับของเยอรมนี แต่เป็นเจ้าหนี้ผู้ให้ฝ่ายสัมพันธมิตร
ส่วนมากกู้ ต้องพลอยร้อนใจไปด้วย ประธานาธิบดี
ฮูเวอร์จึงตั้งตัวเป็นผู้เห็นแก่โลก แนะนำออกมาขัดขวาง
ว่า ให้หยุดพักการใช้หนี้สินกันทั้งหมดเสียปีหนึ่ง เพื่อ
ช่วยกู้เศรษฐกิจ แก้อาการโรคโลหิตจางของกันและกัน
ให้บรรเทาลงบ้าง. คำแนะนำนี้ทุก ๆ ประเทศไม่ขัดข้อง
เป็นแต่บางประเทศยินยอมด้วยมีข้อไขบ้าง มีฝรั่งเศส
ประเทศเดียวที่ไม่เต็มใจ เพราะฝรั่งเศสมีส่วนได้จาก
เยอรมนีมากกว่าที่ต้องใช้ ให้อเมริกาอยู่มาก ถ้าหยุด
การใช้หนี้กัน ก็จะต้องเดือดร้อนในเรื่องหาเงินรักษา
งบดุลย์แห่งงบประมาณแผ่นดิน คือเงินเหลือใช้อเมริกา
ที่ได้จากเยอรมนี ก็เป็นเงินที่มีรายจ่ายรออยู่แล้ว เมื่อ
ไม่ได้เงินใช้หนี้มาก็ต้องร้อนถึงหาเงินอื่นแทน. แต่การ
ที่จะคัดค้านอยู่คนเดียวในเมื่อประเทศทั้งหลายเขาพากันยิน

ยอมแล้วเช่นนี้ เป็นการยากสักหน่อย ทั้งเมื่อนึกถึงว่า เยอรมนีอาจร้อง ขอหยุดพักใช้หนี้ ตามที่แผน "ยัง" ได้กำหนดไว้ ให้ เสียแต่เวลานี้ ก็ทำให้ฝรั่งเศส ใจอ่อน และเสียงอ่อนลงมาหาคำแนะนำของอเมริกา. อนึ่ง ในระหว่างนี้เยอรมนีต้องการกู้เงินต่างประเทศไปทำงาน แต่กรรมการธนาคารหลวงแห่งมหาประเทศที่ตั้งขึ้น เพื่อช่วยเหลือเยอรมนีนั้นเองก็ยังไม่เต็มใจให้กู้เงินเป็นจำนวนมาก และเวลานาน ยอมให้เชื่อเพียงเงินน้อย ๆ ชั่วคราวที่เรียกว่า Short_term Credits เหล่านี้เป็นพะยานว่าหนี้สินสงครามทั้งสองประเภท (เงินปรับกับเงินใช้หนี้) ย่อมเป็นเหตุทำให้ยุ่งยากทั้งทางการเมืองและการเศรษฐกิจ. ข้อที่ธนาคารหลวงแห่งมหาประเทศพากันเกรงขามในเรื่องหนี้ว่าเป็นต้นเหตุ อย่างหนึ่ง ที่ทำ ให้เศรษฐกิจ ของโลกยุ่นยุ่วน ไม่เต็มใจจะเพาะหนี้ใหม่ให้ยุ่งเหยิงต่อไปนั้น ถึงแม้จะเป็นอาการปฏิเสธความเห็นที่ให้แก้ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจด้วยอาการเอาทองออกมาให้กู้กันด้วย

ดอกเบี้ยไม่แพง เพื่อช่วยแก้ไขความขัดข้นของตลาดโลก ก็เป็นคติที่เข้ามารับรองความเห็นข้างฝ่ายว่า หนี้เป็นเหตุให้เศรษฐกิจตกต่ำ.

แร่เงินตกราคาเป็นเหตุสำคัญอีกอย่างหนึ่ง

เมื่อต้นพุทธศตวรรษนี้ ประเทศที่ใช้แร่เงินเป็นมาตราแลกเปลี่ยนซื้อขายมีมาก ภายหลังได้มีประเทศใช้ทองคำเป็นมาตรามากขึ้นทุกที จนบัดนี้ว่าโลกได้เปลี่ยนความนิยมจากการใช้แร่เงินมาเป็นแร่ทองคำแล้ว. ยุโรปและอเมริกา ได้ใช้ทองคำเป็นมาตรามาก่อน จึงฝ่ายประเทศบุรพทิศได้เปลี่ยนตามความนิยมนั้น โดยลำดับ. สยามได้ใช้วิธีราคาเงินตราของเราเทียบกับราคาทองเปานด์ เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่าเรามีทองทศแต่ซื้อ ยังไม่ปรากฏว่าได้ทำเหรียญทองทศใช้เลย (เหรียญทองทศราคาเท่ากับ ๑๐ บาท) และยังไม่เลิกใช้เหรียญบาท เหรียญสองสลึง เหรียญสลึง ซึ่งทำด้วยแร่เงิน เรา

เป็นอันได้ทำเงินตราของเราให้เข้ามาตราทองคำแล้ว. เหรียญเงินหรือธนบัตรที่เราใช้ไม่ต้องมีราคาขึ้นลงตามราคาแร่เงิน เพราะได้ตีราคาเป็นทองเปานด์ เปลี่ยนค่าไปเป็นมาตราทองคำทีเดียว. รายฎรสามัญที่ไม่เกี่ยวกับการค้าขายต่างประเทศจะรู้สึกเสมือนหนึ่งว่าเราใช้เงินเป็นมาตรา เพราะเห็นแต่เหรียญเงินและธนบัตรที่ใช้แทนเหรียญบาทเท่านั้น. ต่อเมื่อได้ทราบเรื่องการค้าขายเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ จึงจะเข้าใจชัดว่า เงินตราของเราใช้อย่างมาตราทองคำ เพราะรัฐบาลรักษาอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทที่เทียบกับราคาทองเปานด์ ให้คงที่ไว้เป็นอันการซื้อขายแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศนับราคาทองเปานด์ทอนมาเป็นเงินบาทอย่างคงตัวเป็นยุตติ. ถ้าจะต้องเปลี่ยนราคาเทียบนี้บ้างด้วยความจำเป็นในทางเศรษฐกิจ รัฐบาลก็ประกาศเทียบใหม่ให้ทราบทั่วกัน ดังได้เคยเปลี่ยนมาแล้วหลายคราว. เมื่อเปลี่ยนไปอย่างไร รัฐบาลก็รักษาอัตราที่เปลี่ยนนั้นให้คงที่อยู่เสมอ โดย

มีทองเปานด เก็บไว้ ณ ต่างประเทศ ให้พอ แก่การ ที่จะซาย เงินบาทหรือรับซื้อทองเปานดตามอัตราของ รัฐบาล ได้ทุก เมื่อ ไม่ว่าใครจะมาซื้อขายเป็นจำนวนเท่าไร.

จีน กับ อินเดีย เป็นประเทศ ใหญ่ ใน ภาค ตะวันออก นี้. มณฑลหนึ่ง ๆ ของประเทศนั้น ๆ ก็ราว กับประเทศสยาม ทั้งประเทศ. การค้าขายที่เกี่ยวกับโลก ทั้งฝ่าย สินค้าเข้าและสินค้าออกของสองประเทศนั้น จึงเป็นจำนวน มากมายขึ้นไปตามส่วน. ประเทศอินเดียได้เปลี่ยนใช้ มาตราทองคำวิธีเดียว กับของเรา เมื่อ สองปี ที่แล้วมานี้เอง โดยโยงราคาเงินรูปีเทียบกับทองเปานด คิดตามอัตรา ราคาทองเปานด แต่จีนยังไม่ได้ทำอะไร ยังคงใช้มาตรา เงินอย่างเดิม. บัดนี้ราคาแร่เงินตกต่ำมาก เมื่อง จากย่อแร่เงินในทวีปอเมริกา ขุดเนื้อเงินได้ ปีละมาก ๆ และนานาประเทศต้องการใช้แร่เงินน้อยลง ราคาเงิน ตราของจีนเมื่อเทียบกับเงินบาทของเราจึงตกต่ำมาก.

ส่วนฮ่องกงนั้น เป็นปากทาง ของประเทศจีน ทำนอง

สิงคโปร์เป็นปากทางของสยาม รัฐบาลฮ่องกง ปรารถนา
จะเปลี่ยนใช้มาตราทองคำมานานแล้ว แต่เมื่อประเทศ
จีนยังไม่ได้เปลี่ยน ฮ่องกงก็เปลี่ยนไปไม่รอด เพราะ
เหตุที่ทำ หน้าที่ แลกเปลี่ยน สินค้า ภายนอก ภายในให้แก่
ประเทศจีน. ถ้าราคาเงินตราข้างหนึ่งนับอย่างทองคำ
อีกข้างหนึ่งนับอย่างเงิน การทำหน้าที่ของฮ่องกงให้
แก่ประเทศจีนก็จะไม่สะดวกเลย เพราะราคาเงินตราทั้ง
สองประเทศเปลี่ยนไปคนละทาง หายุติไม่ได้ ไม่เป็น
ความสะดวกแก่การค้าขาย. มีผู้ชี้ว่า ถ้าฮ่องกงเปลี่ยน
มาตราเป็นทองคำแล้วไซร้ ฮ่องกงก็เท่ากับเป็นตลาด
ต่างประเทศของเมืองจีนอีกแห่งหนึ่ง หน้าที่แลกเปลี่ยน
สินค้าระหว่างจีนกับต่างประเทศ เสมอด้วยเป็นนายหน้า
ผู้ขายซื้อขาย ก็จะต้องเลื่อนไปทำในเมืองจีนเอง. ดังนั้น
รัฐบาลฮ่องกงซึ่งเป็นอังกฤษ ก็ยังต้องใช้มาตราเงินอยู่
อย่างเดิม เป็นแต่เตรียมตัวพร้อมไว้ว่า ถ้าจีนเปลี่ยน
ใช้มาตราทองคำเมื่อไร ฮ่องกงก็เปลี่ยนตามได้ทันที

เมื่อนั้น. ข้าวสยามซึ่งมีย่องกงเป็นตลาดสำคัญแห่งหนึ่ง
จึงต้อง ราคา ตกไป ตามค่า หรือ กำลัง ที่สามารถ ซื้อของ
เหรียญย่องกง. เหรียญนี้แต่ก่อนเคย ๖๐ เหรียญต่อ
๑๐๐ บาท คือ ๓ เหรียญต่อ ๕ บาท แต่เดี๋ยวนี้ ๑๘๐
เหรียญต่อ ๑๐๐ บาท

รัฐบาลจีนเวลานี้ หมายความว่ารัฐบาลนานกิงซึ่ง
นานาประเทศรับรองแล้ว ก็กำลังคิดเปลี่ยนจากมาตรา
เงินมาเป็นมาตราทองเหมือนกัน ได้เชิญชาวอเมริกัน
ผู้ชำนาญการธนกิจไปเป็นที่ปรึกษาคิดอ่านเรื่องนี้อยู่หลาย
คน. แต่เรือกำปั่นใหญ่จะให้กลับลำได้รวดเร็วเหมือน
เรือสำปั้นก็ไม่ได้อยู่เอง ต่อเมื่อไรลงมือแล่นเมื่อนั้นแหละ
จะแล่นอ้าวขึ้นหน้าเรือสำปั้น จึงน่ากลัวว่าประเทศจีนจะ
ต้องฝืนนิยมของโลกใช้เงินเป็นมาตราอย่างเดิมไปอีกนาน.

นายวิลเลี่ยม อี. โบราห์ สมาชิกผู้ลือนามในรัฐสภา
สูงแห่ง ส. ป. ร. อเมริกา กำลังเข้าช่วยกู้ราคาแร่เงิน
ได้กล่าวในรัฐสภานั้นว่า เนื่องเงินสำรองของประเทศจีน

และอินเดียได้ตกลง ราคาเหลือ ๑๐๐ ละ ๕๘ ของ ราคาเดิมเท่านั้น เกือบเท่ากับเอาสองหาร. ส่วนสินค้าขาเข้าของประเทศจีน ซึ่งล้วน มาจาก ประเทศที่ใช้ มาตราทองคำ เมื่อตีเป็นราคาแร่เงินอันตกต่ำ ก็เท่ากับประเทศจีนต้องซื้อของแพงขึ้นเท่าตัวหรือเอาสองคูณ เมื่อราคาเงินของตัวต้องเอาสองหาร มีกำลังทางการซื้อลดไปครึ่งหนึ่ง ครั้นเอาไปซื้อของต่างประเทศต้องเอาสองคูณราคาเดิมหรือแพงขึ้นเท่าตัว ดังนี้ ประเทศใช้เงินเป็นมาตราไม่แย่ยะแย่เมื่อไร ? ท่านเสนะเตอร์โบราห์ชี้ให้เห็นว่าอเมริกาและโลกต้องการค้ากับประเทศจีน เพราะจีนเป็นตลาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่ง ถ้ากำลังเงินตราอันเป็นกำลังซื้อขายของจีนอ่อนแอเช่นนี้ โลกที่หมายเอาจีนเป็นตลาดก็จะสมหวังอย่างงดงามได้อย่างไร ? อำมาตย์ผู้นี้จึงพยายามชักชวนให้นานาชาติประชุมกันเพื่อตีราคาแร่เงินให้ตายตัว เมื่อเทียบกับแร่ทองคำ คืออย่าให้แร่เงินราคาตกต่ำลงไปอีก หรือขึ้นลงเปลี่ยนแปลง

อย่ำไปไม่เป็นยุติเดี๋ยวนี้. เป็นเหตุให้ไม่สะดวกแก่การค้าขึ้นเหตุให้ไม่สะดวกแก่การค้าดังนี้ การแก้ไขความตกต่ำแห่งสากลเศรษฐกิจท่านว่าจำต้องแก้ไขราคาไม่ยุติแห่งแร่เงินด้วย.

ลอรด ฮันสดอน ผู้ชี้นำในทางธนการ ได้แนะนำในที่ประชุมพาณิชยสภาระหว่างชาติ ซึ่งประชุมที่กรุงวอชิงตัน เมื่อเดือนพฤษภาคมที่แล้วมานี้ว่า โลกควรใช้ทั้งทองคำและเงินเป็นมาตราปริวัตรด้วยกันทั้งสองอย่างแทนที่จะใช้แต่ทองอย่างเดียว (หรือบางประเทศใช้แต่เงินอย่างเดียว) เหมือนเดี๋ยวนี้. ท่านขุนนางผู้นี้แนะนำว่า ส. ป. ร. อเมริกา, ฝรั่งเศส และอังกฤษ หรือแม้เพียงสองประเทศในสามประเทศใหญ่นี้ ควรนำหน้า ในทางใช้แร่ทั้งสองอย่างควบกันไป โดยตีราคาเป็นยุติว่าทองคำหนึ่งหนักเท่ากับเงิน ๒๐ หนัก แล้วและต่างต้องซื้อเงินเก็บเป็นทรัพย์สำรองในท้องพระคลัง หรือในธนาคารของประเทศไว้ทุก ๆ ปี ปล่อยทองสำรองที่ได้เก็บเข้าไว้อย่างเดียวเป็นอันมากนั้นให้ออกมาเป็นเงินตรา

แลกเปลี่ยนในตลาดเสียบ้าง จะได้แก้ปัญหาเรื่องทองคำ ไม่มีพอใช้ เพราะแร่ทองที่ขุดได้ในโลกนี้ปีหนึ่ง ๆ น้อยกว่าจำนวนเงินตราที่ตลาดโลกต้องการใช้ทวีขึ้นเนื่องแต่การค้าขายของโลกเจริญขึ้น กับสำมะโนครัวแห่งมนุษยโลกเพิ่มขึ้น. ส่วนแร่เงินนั้นอเมริกาขุดได้ปีละมาก ๆ ถ้าใช้แร่เงินเป็นมาตราปริวัตรสำหรับโลกก็จะมีเนื้อเงินทำเงินตราใช้ได้พอแก่ความต้องการของตลาดโลกทีเดียว. แต่เมื่อโลกได้นิยมใช้ทองคำเป็นมาตราปริวัตรเสียแล้ว เมื่อเนื้อทองคำไม่มีพอใช้ในเวลาที่การซื้อขายแลกเปลี่ยนของโลกได้ทวีขึ้น ทางแก้จึงอยู่ที่เปลี่ยนความนิยมของโลกให้เป็นใช้ทองคำและเงินควบกันไปเป็นมาตราปริวัตร. คำแนะนำของ ลอรด ซันสดอน นี้ ถ้ามีทางสำเร็จ ก็เท่ากับได้ตราคาแร่เงินให้ยุติตามความประสงค์ของท่าน เสนะเตอรโบราห์นั้นเชียว ความตกต่ำของโลกคงจะบรรเทาได้มาก.

ข้าวจ้าวกับข้าวสาลี

ในยุโรปและอเมริกา กสิกรได้รับความเดือดร้อน เพราะราคาข้าวสาลีตกต่ำ เนื่องด้วยมีข้าวสาลีจากประเทศรุสเซียส่งมาขายอย่างติดตลาด ตัดราคาในยุโรปและอเมริกา. ทำไมรุสเซียจึงทำข้าวสาลีได้มากมาย และขายราคาถูกถึงแก่ติดตลาดข้าวสาลีในยุโรปและอเมริกาได้ ? ข้อนี้เข้าใจไม่ยาก เมื่อทราบว่ารุสเซียใช้เกณฑ์แรงคนทำงาน ค่าแรงที่จ่ายให้และงานที่คนหนึ่งต้องทำมากน้อยเท่าไร แล้วแต่ความเห็นชอบของรัฐบาลทั้งสิ้น. กรรมกรและกสิกรของรุสเซียรับทำงานเกณฑ์นี้โดยชินตา เพราะถือว่าเป็นงานกู้ชาติ และทำกันอย่างทั่วหน้า. ฝ่ายยุโรปและอเมริกานั้น ถึงแม้ได้ตั้งกำแพงภาษี Tariff Wall กันสินค้าต่างประเทศ ไม่ให้แข่งสินค้าภายในประเทศ ก็ไม่กันสินค้าธัญญาหารอันจัดเข้าในประเภทบริโภคอุปโภคแห่งชีวิตย์ เพราะเป็นสิ่งที่หายากและต้องการอยู่ ดังนี้แหละ ข้าวสาลีของ

รุสเซียจึงเข้าไปตีตลาดยุโรปและอเมริกาสำเร็จ จน
เป็นเหตุให้ตกสิกรทั้งในยุโรป และอเมริกา ครวญครางไป
ตามกัน.

ที่กล่าวถึงข้าวข้าว. ประเทศทำนาข้าวในบุรพทิศคือ
พะม่า, อินโดจีน และสยาม ต่างก็เพิ่มนาออกไปขึ้นละ
มาก ๆ ด้วยการคมนาคม, ทดน้ำ, บำรุง. ประเทศที่
เคยทำนาข้าวไม่พอกินมาแต่ก่อน เช่นญี่ปุ่น ก็ใช้เครื่อง
มือใหม่ และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ให้เนื้อนาเท่ากัน
ทำข้าวได้ผลมากขึ้น จนบางปีญี่ปุ่นกลับมีข้าวเที่ยวขอก
ขาย. ต่อไปประเทศจีนก็อาจทำได้แบบญี่ปุ่น เมื่อได้
เลิกรบราฆ่าฟันกันเองแล้ว. ยังประเทศในยุโรปและ
อเมริกา ที่อยู่ในเขตต์อบอุ่น เช่น อิตาเลีย เสปญ และ
คาลิฟอรเนีย ก็ทำนาข้าวจ้าวขึ้นด้วย. จำเพาะบ้างลายนี้
ข้าวในสยาม, พะม่า, อินโดจีนและญี่ปุ่น ได้ผลงามด้วย
กันทั้งหมด ดังนี้ใคร ๆ ก็พอเข้าใจได้ว่า ทำไม
ข้าวข้าวจึงราคาตกต่ำ. ไม่ว่าพืชผลชะนิดใดหมด ฤดู

ไหนมิดกดิน ราคาก็ย่อมระถูกลง ตรงกันข้ามกับฤดู
ที่ได้ผลน้อย ทำให้ต้องแย่งกันซื้อ จนราคาแพงขึ้น.
ปัญหามีอยู่ว่า จำนวนข้าวที่ทำขึ้นกับจำนวนคนกินข้าวคน
ใช้ข้าวทั่วโลก กำลังทำขึ้นพอเหมาะส่วนกันหรือไม่?
ข้อนี้ยังไม่มีใครสำรวจ จึงยังไม่ควรที่ใครจะตอบถูก
ได้แต่สำหรับเอาไว้สนใจกันในเรื่องต่อไป.

เมื่อข้าวราคาดี ชาวนาทุ่งรังสิตเคยตวงข้าวเปลือก
ขายได้เกวียนละตั้ง ๓๐ บาทเศษ (เกวียนนาไม่ใช่เกวียน
โรงสี) ในคราวเศรษฐกิจตกต่ำนี้ ชาวนาต้องจำใจตวง
ข้าวขายเพียงเกวียนละ ๑๐ บาท หรือแม้ ๙ บาทก็มี
ดังนี้ก็คือต้องยอมขายขาดทุน เพราะเมื่อคำนวณโสหุ้ย
รายจ่ายไม่คิดค่าแรงของตนเอง คิดแต่ค่าลูกจ้าง, เครื่อง
มือ และโสหุ้ยการกินอยู่ก็ไม่คุ้มเสียแล้ว ต่อไปเมื่อ
ได้กระเหม็ดกระแหม่ รายจ่าย ให้พอดี กับ ราคาข้าว ตกต่ำ
โดยทำให้ ได้ผลทำขึ้นต่อคนต่อไร่ ก็อาจจะพ้นขาดทุน
หรือพอมีกำไรเล็กน้อยได้บ้างกะมัง ดังที่กล่าวกันว่าเย็น

ความจำเป็นที่ชาวนาของเราจะต้องทำเช่นนั้น เพราะจะหมายให้ราคาข้าวดีเหมือนแต่ก่อนไม่ได้ อย่างดีก็พอให้ราคากะเตืองขึ้นบ้างพอสมควร. เพื่อความไม่ประมาท ถ้าชาวนาของเราอาจทำนาให้พอไม่ขาดทุนหรือพอมีกำไรบ้างเล็กน้อย ในราคาตกต่ำเช่นนี้ เมื่อถึงเวลาข้าวราคาดีขึ้น ก็จะมีแต่ส่วนได้กำไรมากขึ้น จึงกล่าวกันว่าวิธีลดโสหุ้ยด้วยทำนาให้ได้ผลมากขึ้น ดังจะเอาไว้กล่าวต่อไปในข้างหน้านี้ เป็นวิธีเดียวที่เราจะเอาตัวรอดได้แท้จริงในเวลาต่อไป.

ความจนของชาวนา ทำให้ชาวสยามพลอยจนกันไปหมด ตลอดจนกะทั่งรัฐบาลก็จน. ชาวนาไม่มีเงินจับจ่ายพ้มเพ้อย ชาวร้านทั้งหัวเมืองและในกรุงก็ขายสินค้าผิดๆ รัฐบาลก็เก็บค่านาไม่ใคร่ได้. เมื่อเงินมีน้อยงานก็มีน้อย พ่อค้าตัดรายจ่าย พากันลดจำนวนลูกจ้าง เป็นเหตุให้จำนวนผู้ไม่มีงานทำทวีขึ้นทุกวิถีแห่งอาชีพ. นี่คือความ

เป็นอยู่ของเราในปัจจุบัน และเป็นความตกต่ำที่เรารู้สึกกันดี และรักชอกันทั่วไหนก็ได้ยินแต่เรื่องตกต่ำทั้งนั้น.

ศาสตราจารย์ซิมเมอร์ แมน

เมื่อเดือนที่แล้วมานี้ รัฐบาลได้รับรายงานแสดงสถิติแห่งฐานะเศรษฐกิจของราษฎรสยาม พร้อมด้วยความเห็นและคำแนะนำของหมอซิมเมอร์ แมน. ความเห็นและคำแนะนำนั้นท่านศาสตราจารย์ผู้นี้ได้แสดงที่สโมสรโรตารี, ที่สยามสมาคม, กับที่การเลี้ยงส่งที่โฮเต็ล วังพญาไท เป็นข้อความที่รัฐบาลคงจะสนใจมาก. ท่านหมอได้ปรารภเรื่องเศรษฐกิจตกต่ำด้วย จึงเป็นความสำคัญที่ควรกล่าวไว้ในที่นี้. หมอซิมเมอร แมนเป็นศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัย มินเนโสตา แห่ง ส. ป. ร. อเมริกา เป็นผู้แตกฉานในเศรษฐวิทยา และสมาคมมนุษยวิทยา. เมื่อปีกลายนี้ที่ประชุมมิชชันนารีประจำปี

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๙ นครราชสีมา

ในกรุงสยาม ได้ตกลงกันว่าทางการที่มิชชันนารีจะช่วย
เหลือเมืองไทยได้อีก จำจะต้องทราบก่อนว่าราษฎรสยาม
ต้องการอะไรบ้าง เดี๋ยวนี้ในอเมริกามีการสำรวจเศรษฐกิจ
ของประชาชน ที่ประชุมนั้นจึงตกลงขอพระบรมราชา-
นุญาต, เพื่อส่งผู้ชำนาญมาตรวจดูฐานะเศรษฐกิจของ
ราษฎรสยามบ้าง ได้พระราชทานพระบรมราชานุญาต
ด้วยทรงยินดี สภามิชชันนารีระหว่างชาติ ซึ่งเป็นผู้
อุปถัมภ์การมิชชันนารีในกรุงสยามอยู่ จึงได้เลือกส่ง
หมอซิมเมอร์แมน เข้ามาทำงานสำคัญนี้. หมอซิมเมอร์-
แมนได้ทำการสำรวจพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลสยาม
อยู่รวมเวลา ๙ เดือน จึงแล้วทั่วทั้งบักษ์ใต้ฝ่ายเหนือ.
รายงานสถิติเล่มใหญ่ที่หมอซิมเมอร์แมนรวบรวมขึ้นต่อ
รัฐบาล คงจะเป็นประโยชน์แก่ราชการต่อไปไม่น้อย
ชาวสยามจึงขอบใจคณะมิชชันนารี และหมอซิมเมอร์แมน
ซึ่งเขาได้ช่วยทั้งทุนทั้งแรง ทำงานสำคัญซึ่งเราเองหา
เคยทำไม่ โดยเรามิต้องจ้างออนเขามาเลย.

หมอซิมเมอร์ แมนกล่าวว่าความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจนี้ไม่ใช่ของใหม่ ได้เคยมีมาแล้วในประวัติการ และยังจะมีต่อไปในข้างหน้า. บางทีความตกต่ำเกิดขึ้นแก่อุตสาหกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งฉะเพาะอย่างเดียว บางทีก็เกิดขึ้นฉะเพาะแต่ประเทศเดียว แต่บางทีก็เกิดขึ้นเป็นการใหญ่โตกระทบกระเทือนถึงกันทั่วโลก ดังความตกต่ำที่กำลังประจญหน้าเราอยู่ทุกวันนี้. หมอซิมเมอร์ แมนกล่าวเป็นอุปไมยว่า ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจเปรียบเหมือนแม่น้ำที่น้ำขึ้นเบ่งมผัง ตอนไหนต่ำน้ำก็ล้นผังไหลเข้าไปท่วมทำความเสียหายให้แก่ดินแดนทั้งสองฝากผังนั้น. ต้นทางที่ให้ เกิดอุทกภัยนี้ ยาก ที่จะทราบได้เพราะแม่น้ำย่อมมีต้นน้ำและแควเป็นทางนำน้ำ มามากสายด้วยกัน. แม่น้ำตอนไหน คนมีทรัพย์และสามัคคีกันก็ช่วยกันก่อทำนบเสริมผังขึ้น เพื่อป้องกันมิให้น้ำล้นบ่าเข้าไปท่วมแผ่นดินได้ เมื่อต่างถิ่นก็ต่างทำทำนบขึ้นป้องกันเช่นนี้ ถ้ากำลังน้ำที่ไหลมายังรุนแรงอยู่มิได้ขาดสาย

น้ำก็ย่อมเขี่ยมทำนบขึ้นอีก จนถึงเซาะทำลายทำนบให้พังลงได้วันหนึ่ง กลับเป็นภัยใหญ่หลวงยิ่งขึ้นไปกว่าเมื่อแรกท่วมผ่านเสียอีก. ดังนี้ ในเรื่องความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจเราจึงจับต้นเหตุยากนัก เพราะมีทางมาหลายทางประกอบกัน เหมือนต้นน้ำและแควของแม่น้ำ และการป้องกันอย่างที่รัฐบาลจะลงทุนรอนช่วยเหลือราษฎรทุกอย่าง ก็เปรียบเหมือนการทำทำนบ จะต้องประสพวันทำลายวันหนึ่ง ได้รับความเสียหายอย่างใหญ่หลวงเข้าสักวันหนึ่ง.

การวางยาให้ถูกโรค

หมอซิมเมอร์ แมน ว่า การช่วยเช่นนั้น ไม่ใช่การวางยาที่แก้โรคให้หายขาดได้ ยาที่แก้โรคได้ชะงัดนั้นจะต้องเป็นไปในทางที่ช่วยเหลือให้ชาวนาสามารถประหยัดตัดโสหุ้ยการทำนาให้ถูกลง โดยให้การทำนาได้ผลเป็นข้าวดีขึ้น และทวีจำนวนขึ้นต่อคนต่อไร่ หมายความ

ว่าให้คนหนึ่งทำข้าวได้มากขึ้น และนาไร่หนึ่งก็ให้ได้ข้าวมากกว่าที่ได้เดี๋ยวนี้. หมอซิมเมอร์แมนยืนยันว่ามีทางสำเร็จ ได้เสนอรายละเอียดไว้ในรายงานที่ยื่นนั้นแล้ว ตราบใดที่ชาวนายังทำข้าวต่อคนต่อไร่ได้น้อย ตราบนั้นชาวนาจะยังมีรู้จักพ้นภัย. เมื่อไรรัฐบาลได้บันดาลให้ชาวนาทำข้าวต่อคนต่อไร่ได้มากขึ้น ถึงขีดสมควร เมื่อนั้นชาวนาของเราจะพ้นภัยได้สนิท.

โรคเป็นเครื่องตัดรอนกำลังราษฎร

อุปสรรคที่ทำให้ชาวนาของเราหย่อนกำลัง มีโรคเป็นสำคัญอยู่ส่วนหนึ่ง. ท่านหมอกล่าวว่า ชาวนาของเราทั่วประเทศมีโรคเบียดเบียนอยู่มาก คือ โรคบิด, โรคลำไส้, โรคพุงโร และไข้จับสั่นที่เรียกว่ามาแลเรีย จนอาจขอกได้ว่า ใครมาจากภาคไหนของสยาม ด้วยการตรวจดูโรคประจำตัวของเขา. ท่านหมอแนะนำว่าต้อง

กำจัดโรคเหล่านี้ เพราะมีทางกำจัดได้. ให้ผู้หัดแพทย์หนุ่ม ๆ ขึ้นมาก ๆ เอาเพียงสามารถรักษาโรคเหล่านี้ได้ก่อน ส่งออกไปทำการตามท้องที่ ตั้งหน้าปราบโรคกันพักใหญ่ ชาวนาของเราจะได้มีร่างกายสมบูรณ์ สมกับที่เขาเกิดมาในประเทศเจริญ มีสิทธิที่จะเป็นคนแข็งแรงได้.

อย่าบรรจุไข่ทั้งหมดในกะจาดใบเดียว

ส่วนกสิกรรมในเมืองเรานั้น ท่านหมอเห็นว่ายังมีดินแดนอีกมากที่ไม่เหมาะแก่การปลูกข้าว สยามควรเพาะปลูกพันธุ์ไม้อื่น ๆ ด้วย เพื่อจะได้เป็นการช่วยกำลังกัน ในเวลาที่อย่างใดอย่างหนึ่งเพลี่ยงพล้ำลงไปด้วยความตกต่ำ หรือด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม. พันธุ์ไม้ที่ท่านหมอแนะนำนั้น คือ ฝ้าย, ยาสูบ, ไหม, พริกไทย, ถั่วลิสง และผลไม้ต่าง ๆ. หมอซิมเมอร์แมนทักว่า

การทำนาของเราล้าหลังสมัย, ชาวนาไม่รู้วิชชาเพาะปลูกอันเป็นความรู้ใหม่ของโลก, การใช้ปุ๋ยสัตว์ก็ไม่มีเลย. ท่านหมอแนะนำให้เลี้ยงสัตว์ด้วย ให้พืชที่เพาะปลูกเป็นอาหารสัตว์ ให้มูลสัตว์เป็นอาหารพืช และให้ทั้งสัตว์ทั้งพืชเป็นสินค้า (คืออาหาร) ของชาวนา. นอกจากกสิกรรมเบื้องต้น คือ ทำนาในน้ำอย่างที่ทำกันนี้ ควรทำกสิกรรมแห้งด้วย คือ ทำไร่สัตว์และพืชผลต่าง ๆ พร้อมไปกับการเลี้ยงสัตว์และปลูกข้าว ซึ่งปลูกได้ทั้งเบื้องต้นทั้งแห้ง. ท่านหมอแนะนำให้ตั้งวิทยาลัยและโรงเรียนกสิกรรม ผูกหัดเจ้าหน้าที่สั่งสอนกสิกร และบุตรกสิกรให้ทำกสิกรรมทันสมัย ในส่วนการสอนลูกกสิกร กระทรวงธรรมการได้มีโครงการศึกษากสิกรรมและได้เริ่มทำมาตั้ง ๑๕ ปีเข้านี้แล้ว ยังขาดแต่เงินและครูกสิกรรมเป็นจำนวนมากมายที่จะต้องผูกหัดให้ สำ-

เร็จเท่านั้น. ในส่วนวิทยาลัยสำหรับเจ้าหน้าที่ ท่านหมอ
แนะให้จัดตั้งคณะกสิกรรมขึ้นในจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย
ของเรานั้นเอง เพื่อจะได้งานดีโดยไม่ต้องเปลืองมากมาย
เป็นวิธีประหยัดที่จำเป็นอย่างยิ่งในสมัยนี้. ตรงกับความ
ในโคลงกลอนของครูเทพหน้า ๒๔๐.

ข้าพเจ้าเกรงว่า ได้ทรมานท่านทั้งหลายมาพอสมควร
แก่เวลาแล้ว บัดนี้จะขอรวบรัดชี้สองสถานเพียงว่า
ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจในประเทศเรา เกี่ยวด้วยตลาด
สินค้าต่างประเทศ และสินค้าภายในทั่วไปในเมืองเรา
สถานหนึ่ง กับเกี่ยวด้วยสินค้าข้าวของเราโดยฉะเพาะ
อีกสถานหนึ่ง. สถานแรก ไทยเขษมรวมข่าว กล่าวว่า
เราเป็นเพียงปลายเหตุ ต้นเหตุอยู่ในยุโรปและอเมริกา
เขาตกต่ำ เราก็พลอยตกต่ำด้วย เขาแก้ห้าย เราก็
พลอยหายด้วย เป็นสุดวิสัยที่เราจะแก้ไขเอง เพราะ

เราเป็นเพียงปลายเหตุ. ส่วนสถานหลัง เกี่ยวกับเรา โดยตรง การช่วยชาวนาเป็นการช่วยตัวเอง และเป็นหน้าที่ ๆ รัฐบาลของเรากำลังเริ่มช่วยเหลืออยู่แล้ว. รัฐบาลข้างเคียง เขามีวิธีช่วยเหลือกันอย่างไร, รัฐบาลของเราย่อมสอดส่องตรวจตราอยู่แล้ว ข้าพเจ้าขอจบไว้เพียงเท่านี้ ผู้ใดฟังแล้วยังคงมีความรู้เรื่องเศรษฐกิจตกต่ำ เท่ากับเมื่อก่อนฟัง โปรดอย่าโทษข้าพเจ้า.

ข่าวกลับเป็นนาย ๗

เศรษฐภัยกำลังให้ร้ายแก่โลก ทำโลกให้เดือดร้อนไปทุกหย่อมหญ้าในเวลานี้ ดังที่เรียกกันว่าความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจนั้นมีสมุฏฐานที่เกิดหลายสถาน. จักกล่าวฉะเพาะ Mass Productions ได้แก่การทำสินค้ามากมายก่ายกองในเวลาน้อย เปลืองโสหัยน้อย จนสามารถขายราคาถูกได้ ด้วยอำนาจเครื่องจักรและความรู้วิทยาศาสตร์ ทั้งทางอุตสาหกรรมและกสิกรรมสถานหนึ่งกับทองคำเข้าไปรวมกองเป็นภูเขาผิดส่วนอยู่เป็นแห่ง ๆ ไม่แจกจ่ายไปทั่วอีกสถานหนึ่ง.

สถานแรกเป็นผลแห่งสติปัญญาความเพียรของมนุษย์ที่ได้เรียนรู้ความจริงอันเป็นความลับแห่งธรรมชาติ เรียกว่าวิทยาศาสตร์ และใช้ความรู้นั้นประกอบวัตถุแห่งธรรมชาติให้เกิดเป็นกำลัง เรียกว่าเครื่องจักรเครื่องยนตร์ต่าง ๆ สามารถทำอุตสาหกรรมขนานใหญ่

ก่ายกอง และทำกสิกรรมแผนใหม่ให้เกิดพืชผลมาก
มาย. สถานหลังเป็นผลแห่งวิธีการของมนุษย์ที่ได้คิด
ใช้เงินตราเป็นเครื่องวัดการแลกเปลี่ยนทั้งหลาย. วิธี
การเช่นนี้เมื่อเงินตราเป็นเพียงข้ารับใช้ของมนุษย์อยู่ การ
ก็ยังดีอยู่ แต่ครั้นกิเลสเข้าครอบงำทำให้มนุษย์ยอม
ขายตัวเป็นทาสแห่ง "พระเจ้าเงินตรา" ทองคำก็วิ่งเข้า
รวมกองเป็นภูเขาขึ้น. ที่ไหนอัตคัดก็ขาดแคลน ที่ไหน
สมบูรณ์ก็บริบูรณ์เหลือแสน ในที่สุดตลาดขาดเงินตรา
ไม่มีพอใช้ในการแลกเปลี่ยน ผู้ซื้อไม่มีเงินซื้อ ผู้ขาย
ขายได้ไม่พอก็ขาดทุน เพราะเงินตราขันตลาดทำให้
การซื้อขายตกต่ำ กับทำให้เงินตราแพงขึ้น ซึ่งเรียก
อีกนัยหนึ่งว่า ราคาของถูกลงนั่นเอง. เป็นอันว่าสมุฏฐาน
แห่งเศรษฐภัยหรือความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจทั้งสองสถาน
นี้ มนุษย์เป็นตัวการก่อให้เกิดขึ้นด้วยสติปัญญาและน้ำมือ
ของตนเองทั้งสิ้น.

ลำดับนี้จะขยายความให้ละเอียดเข้าอีกทั้งสองสถาน.

สินค้าเหลือขายเพราะทำขึ้นมากมายก่ายกอง

Mass Productions

สถานแรก เมื่อสินค้าทั้งอุตสาหกรรมและกสิกรรม คือ ทั้งเครื่องอุปโภคบริโภคเกลื่อนกลาด ย่อมเย็นเหตุให้ผู้ทำร้องว่าไม่มีกำไร ผู้ขายร้องว่าขาดทุน เพราะเมื่อสั่งซื้อมาราคายังแพง ครั้นเมื่อสินค้าถึงมือราคาตกไป ต้องขายถูกลงจนขาดทน หรือเลยไม่กล้าสั่งซื้อมาขายเสียทีเดียว เพราะราคาขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่ยุติ. ยังผู้ซื้อไม่มีเงินจะซื้อเพราะไม่มีงานทำ หรือมีทำบ้าง แต่ได้ผลประโยชน์ไม่พอก็ต้องตัดรายจ่าย กินมีออมมือหรือยอมอด. ยังมีสบายอยู่บ้างก็แต่พวกมีรายได้แน่นอน เช่นเงินเดือน เงินบี. ถึงพวกมีรายได้ทางเกษตรหรือเกษตรอุตสาหกรรม หรือรับเงินปันผลจากหุ้นส่วนที่มีอยู่ในบริษัท หรือประโยชน์อันเกิดจากพันธบัตรต่าง ๆ ผลประโยชน์นั้น ๆ ก็ย่อมตกไป และเก็บได้ยากเข้าเย็นเหตุให้รายได้ตกต่ำไปมาก ๆ ด้วยเหมือนกัน.

เพราะฉะนั้น ความอัตคัดผิดเคืองของมนุษย์ทั้งหลาย ทั้งฝ่ายผู้ทำ ผู้ขาย ผู้ซื้อ และผู้เก็บประโยชน์จากสมบัติจึงเกิดขึ้น และกำลังเป็นไปในท่ามกลางความสมบูรณ์แห่งเครื่องอุปโภคบริโภคทั้งหลาย แบะท่าให้ชาวบ้านิยมเยาะอารยชนว่า พวกเขามีแต่เดือดร้อนเพราะอัตคัดขาดแคลน นี่พวกเราต้องเดือดร้อน เพราะมีเหลือเฟือเป็นการตรงกันข้ามไปเสียอีก. จะโทษผีสางเทวดาก็ไม่ได้เพราะไม่มีใครมาทำให้ ตัวทำของตัวขึ้นเอง เรียนผูกจะต้องเรียนแก้ เป็นการ "สมน้ำหน้า" มากกว่าอย่างอื่น. ทำไมอารยชนจึงถูกอนารยชนชี้หน้าว่าได้เช่นนี้โดยไม่มีทางเถียง ? ก็เพราะเหตุว่ามันเป็นความจริง ดังจะลองบรรยายให้เห็นง่าย ๆ ในข้อต่อไป.

ทองแท่งกับเงินตราเหมือนกันหรือต่างกัน ?

สถานหลัง ที่ว่าทองไปกองเป็นภูเขาอยู่เป็นแห่ง ๆ ไม่กระจายออกมาให้ใช้สอยกันทั่วโลกนั้น ความข้อนี้จำจะต้องอธิบายให้เห็นชัดว่า ทองคำกับเงินตรามันเป็น

อันหนึ่งอันเดียวกัน หรือต่างกันที่ตรงไหนเสียก่อน.
เงินตราได้ชื่อจากเงินที่ตีตรา ใช้เป็นเครื่องวัดการแลก
เปลี่ยนที่เรียกว่าซื้อขาย เช่นเงินบาทพดด้วงหรือเหรียญ
บาท ส่วนย่อยของบาทใช้เหรียญทองแดงเรียกว่าอัฐ
หรือสตางค์ หรือใช้เบี้ยอย่างเมื่อราว ๗๐ ปีมาแล้ว.
ต่อมาชาวตะวันตกนิยมใช้ทองคำเป็นค่าปริวัตร คือ
เป็นเครื่องวัดราคาแลกเปลี่ยนแทนเงิน เพราะทองคำ
เป็นโลหะที่หายากกว่าเงิน มีค่าเป็นยุตติมากกว่าเงิน
เราก็คำเนินตามความนิยมนั้น และเปลี่ยนจากมาตรา
คำนวณด้วยเงินไปคำนวณด้วยทอง เรียกว่า Gold
Standard ให้ชื่อเหรียญทองของเรา ซึ่งมีแต่ชื่อ ว่า
'ทองทศ.' ดังนี้ ค่าปริวัตรในการซื้อขายแลกเปลี่ยน
จะวัดด้วยทองทศ, หรือด้วยเงินตรา, หรือด้วยสตางค์ทอง
แดง, หรือด้วยเบี้ย, หรือด้วยกระดาษธนบัตร, ก็อนุโลมเข้า
ในนามศัพท์ว่า 'เงินตรา' ทั้งนั้น. เพราะฉะนั้น ทองคำ
คือทองเปานดุอังกฤษ ดอลลาทองอเมริกัน และทองทศ

ของเราจึงล้วนเป็นเงินตราด้วยกัน. ทุกวันนี้เรานิยมใช้ธนบัตรมากขึ้นและเก็บเงินบาทหรือทองทศ ที่มีแต่ซื้อนั้นไว้เป็นประกันในท้องพระคลัง พร้อมด้วยเครดิตที่เรามีเป็นทองคำอยู่ณต่างประเทศ. ตราบใดที่คนไว้ใจว่า ธนบัตรนั้นมีหลักทรัพย์หนุนหลังอยู่เต็มราคา ตราบนั้นคนก็ยอมรับเอาธนบัตรไว้ตามราคาของมัน แต่เมื่อไรหลักทรัพย์ยกพร่องไปไม่พอควรแก่ราคาธนบัตรทั้งหมดที่ออกใช้ ก็เกิด Inflation เงินตราเป็นอาตุกระดาษมากไป เป็นเหตุให้ราคาธนบัตรตก ใบละบาทอาจมีราคาเพียง ๘๐ สตางค์หรือน้อยกว่านั้น แล้วแต่ส่วนหลักทรัพย์ที่มีไว้ให้คนเชื่อและไว้ใจจะลดลงเพียงไร. ทองแท่งที่กองเป็นภูเขาอยู่ใน ส. ป. ร. อเมริกากับฝรั่งเศสเดี๋ยวนี้ คือ หลักทรัพย์ของประเทศนั้น ๆ. ทองแท่งเหล่านี้ยังไม่ได้ทำเป็นเงินตรา แต่ก็เป็นหลักทรัพย์รับประกันเงินตราที่ออกใช้อยู่โดยตรง และยิ่งกว่านั้นอาจขนไปต่างประเทศใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าได้ด้วย เพราะฉะนั้น ทองคำ

แท่งก็เท่ากับใช้เย็นเงินตราได้ทั้งภายในและภายนอกประ-
เทศ วิเศษยิ่งกว่าเงินตราซึ่งใช้ได้แต่ภายในประเทศ
เท่านั้น. อีกนัยหนึ่ง คือทองแท่งทุกวันนี้เท่ากับเย็นเงิน
ตราใช้กันได้ทั่วโลกนั้นเอง. เรามีเงินบาทสำรองอยู่ใน
ท้องพระคลังมากมาย เมื่อเร็ว ๆ นี้เราจึงได้ขายไปในตลาดลอนดอน ๔๓,๐๕๒,๐๐๐ บาท ได้ทองราวล้านเปานด เพราะประสงค์จะเปลี่ยนเอาทองไว้เย็นหลักทรัพย์ให้มั่นคง ด้วยราคาแร่เงินทุกวันนี้ขึ้นลงอยู่ร่ำไป หาความแน่นอนมิได้ ไม่น่าไว้ใจ.

ทองคำถูกเก็บเสียมากจนเงินตราขัดตลาด

ครานี้ย้อนไปกล่าวเรื่องกองทองที่ไปรวมอยู่เย็นแห่ง ๆ ไม่กระจายออกมาให้ใช้กันทั่ว. ขอกล่าวย้ำว่าทั้งนี้เย็นผลแห่งวิธีการของมนุษย์ที่คิดใช้เงินตราเย็นมาตราสำหรับวัดสิ่งของที่จะแลกเปลี่ยนกันเพื่อให้สะดวกแก่การแลกเปลี่ยนนั้นเอง. ในชั้นต้นความคิดนี้เย็นประโยชน์มาก เพราะแทนที่ตาแดงชาวนาจะเอาข้าวแลกกับหมวก

ของนายดีพ่อค้าหมวก ซึ่งยังทำแลกกันไม่สำเร็จ ด้วย
ความต้องการทั้งสองฝ่ายยังไม่ตรงกัน เมื่อได้มีเงินตรา
เป็นเครื่องวัดการแลกเปลี่ยนขึ้นแล้ว ตาแดงก็ขายข้าว
ให้ผู้ต้องการข้าว แล้วเอาเงินมาซื้อหมวกจากนายดี
ตามราคาที่สมควร. ฝ่ายนายดีไม่ต้องการข้าวทะนาน
เดียวและเสียหมวกงามของแกทั้งใบ แต่ถึงหากจะมี
ผู้เอาข้าวเกวียนหนึ่งมาแลกหมวกหลายใบ นายดีก็ยัง
รู้สึกลำบากในการจะเก็บข้าวมากมายไว้จนกว่าจะกินหมด
เพราะฉะนั้น ถ้าแกขายหมวกได้เป็นเงิน แกก็สะดวกด้วย
ประการทั้งปวง เงินตราจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา.
ความคิดที่ใช้เงินตราสำหรับประโยชน์เพียงนี้มีคุณมาก
มาย เพราะนอกจากทำให้การแลกเปลี่ยนเครื่องอุปโภค
บริโภคทั้งหลายเป็นไปสะดวก ยังทำให้มนุษย์อาจสะสม
ทรัพยสมบัติ มีหลักทรัพย์เป็นความสมบูรณ์แก่ชุมนุมชน
และบ้านเมืองดังที่ปรากฏแก่ตาเราทุกวันนี้.

เพราะมีการใช้เงินตรา
มนุษย์จึงสะสมสมบัติได้มาก ๆ

ถ้ามนุษย์ไม่ได้คิดวิธีใช้เงินตราขึ้น ยังคงแลกเปลี่ยนของต่อของกันอยู่อย่างที่เรียกว่า Barter ตาแดงผู้ทำนาก็ไม่อาจสะสมข้าวไว้มากมาย คงจะต้องลดการทำนาลงทำเพียงแต่พอกิน. ฝ่ายนายดีผู้ทำหมวกเล่าก็จะต้องทำหมวกเป็นจำนวนน้อยลงเหมือนกัน เพราะการแลกเปลี่ยนไม่สะดวก พอจะแลกเปลี่ยนกันได้เท่าไรก็ทำขึ้นเพียงเท่านั้น. วิธีซื้อขายกันด้วยเงินตราขึ้นเองช่วยให้มนุษย์ทำงานได้เต็มความสามารถ จนเกิดเศรษฐีมหาเศรษฐีมั่งมีตั้งมูลนิธิทำการช่วยโลก เช่น รอคคี เฟลเลอร มูลนิธิ ซึ่งสยามก็ได้รับความช่วยเหลือมาก เป็นต้น. เงินตราได้เป็นทาสดีของมนุษย์ ให้มนุษย์ใช้สำเร็จประโยชน์ไม่มีสิ้นสุดดังบรรยายมานี้ ฟังก็ดีอยู่ แต่หน้าที่ของเงินตราหาได้หยุดอยู่เพียงนั้นไม่ อารยธรรมของมนุษย์ยิ่งก้าวหน้าไป เงินตราก็ยิ่งเป็น

แก้วสารพัดนึกมากขึ้นทุกที จนสมัยนี้ได้ขึ้นนั่งแท่น เป็นพระเจ้าเงินตรา The Almighty Dollar กลายเป็นนายของมนุษย์บังคับมนุษย์ให้อายเหงื่อต่างน้ำ อยากหยุดก็ไม่ได้หยุด อยากพักก็ไม่ได้พัก เวลาที่เคยเป็นของตนจะร้องจะเล่นจะเต้นจะรำก็ทำได้ตามชอบใจ นั้น ครั้นเวลาเป็นของนายจ้าง หรือเป็นเหยื่อแห่งความโลภเสียแล้ว คำว่า "เวลาว่าง" หรือ Leisure ก็มีแต่จะต้องลาโลกไป เพราะใคร ๆ ก็ร้องว่า ฉันไม่มีเวลา ฉันมีงานคอยอยู่ข้างหน้า จะต้องทำสิ่งนี้ จะต้องพบผู้นั้น จะต้องไปที่โน่น และอะไรต่ออะไรที่ล้วนจะชวนให้ออกวิ่งยิ่งกว่าเดิรนวยนาดอย่างแต่ก่อน.

เงินทองกลายเป็นแก้วสารพัดนึก

วิธีอันการเกิดมีการแย่งแรง นายคิเป็นช่างทำหมวกก็ทำหมวกไปวันยังค่ำ ถือเอาแต่การทำหมวกเป็นอาชีพ เกิดมีธนาคารเป็นที่ฝากเงิน กู้เงิน และโอนเงินในเวลาส่งสินค้าข้ามประเทศ. ในบ้านเมืองที่เจริญ คนเกือบไม่

ใช้เงิน จะจ่ายเงินให้แก่ใครก็ออกเช็คให้เขาไปขึ้นเอาเงินที่ธนาคาร สินค้าที่ส่งทางไกลอาจเย็นอันตราย ทำให้พ่อค้าต้องขาดทุน หรือเสียหายถึงเลิกล้ม ก็มีบริษัทรับประกันช่วยให้พ่อค้าอุ่นใจได้ว่าถึงอย่างไร ๆ เย็นไม่มีทางเสียหายบ้นบ. บริษัทเช่นนี้ประกันตลอดจนกะทั่งชีวิต ไม่ใช่ว่าจะประกันไม่ให้ตาย เย็นแต่เพียงประกันว่าตายเมื่อไรจะให้เงินสำหรับจะได้ทำศพหรือเย็นมฤดกเลี้ยงบุตรภรรยาของผู้ตายต่อไปตามความปรารถนา. วิธีธนการให้ความสะดวกแก่พาณิชยการเพียงเท่านี้ยังคือยู่แต่มนุษย์หรือจะปราศจากกิเลส ใครมีเงินมาก ๆ อาจเอาทรัพย์สากเล่น —ทรัพย์ซึ่งทุกคนอยากได้— ผู้นั้นก็มีผู้นับถือประจบประแจง. การเลือกประธานาธิบดีแห่งประเทศ หรือเลือกผู้แทนราษฎรเข้าไปนั่งในรัฐสภาทุกวันนี้ ต้องใช้เงินกันมาก ๆ เพื่อทำการเผยแผ่ชักชวนให้มหาชนลงมติเลือกสมปรารถนา. คณะการเมืองใดใช้เงินมาก ก็ทำการเผยแผ่ได้มาก ถ้าคณะไหน

เสียดายเงิน หรือต่างว่าไม่มีเงิน ไม่ได้ทำความเผยแผ่มติแห่งคณะของตนเสียเลย คณะมีดเช่นนั้นก็อยู่ในที่เสียเปรียบมากมายอยู่เอง. ในประเทศที่ใช้วิธีปกครองมีคณะการเมืองขันแข่งแย่งอำนาจกันเช่นนี้ ได้มีตัวอย่างในเชิงอคติมาแล้วว่า ใครอยากเย็นขุนนาง ออกเงินเรี่ยไรสมทบทุนแห่งคณะการเมืองที่มีอำนาจ Party Funds ภายหลังก็อาจได้เย็นขุนนางตลอดลูกหลานเหลนตามธรรมเนียมของเขาที่บุตรคนใหญ่ได้รับศักดิ์สืบตระกูลยิดาไม่แปลกอะไรกับอคติที่มีได้ง่าย ๆ ในประเทศปกครองอย่างสมบูรณาชญาสิทธิราช. ดังนี้การหมายได้ตำแหน่งหรือยศศักดิ์กับการใช้เงินเพื่อให้สมหมายนั้น ก็ดูใกล้กับเอาเงินซื้อตำแหน่งหน้าที่และยศศักดิ์โดยตรงเข้าไปมากทีเดียว. อย่างไรก็ดีเงินได้เกิดเย็นแก้วสารพัดนึกขึ้นแน่แล้ว อาจซื้อได้ทั้งยศทั้งตำแหน่ง เพราะฉะนั้น เงินจึงได้ชื่อว่า 'พระเจ้า' ได้ถ่ายค่าตัวจากเย็นทาส

895.914
104 ส359ค
ห. 334. 14153

กลับเย็นนายใช้มนุษย์ให้อายเหงื่อต่างน้ำได้อย่างชะงัดเสียด้วย.

การแก้สมุฏฐานของโรค กับการแก้อาการของโรค

เมื่อได้ทราบสมุฏฐานแห่งเศรษฐภัยเช่นนี้แล้ว ทางแก้ก็มีอยู่ ๒ ทาง คือ แก้อาการอย่างหนึ่ง แก้สมุฏฐานอย่างหนึ่ง. เพื่อความเข้าใจง่าย จะเปรียบกับแพทย์รักษาคนไข้. เมื่อคนไข้มีอาการอะไรที่ให้เกิดทุกข เวทนาอย่างแรงกล้า แพทย์ย่อมวางยาระงับอาการนั้น ให้คนไข้ได้ความสุขไปชั่วครั้งคราวอย่างหนึ่ง กับอีกอย่างหนึ่งพยายามแก้สมุฏฐานที่เกิดแห่งโรค เพื่อตัดโรค ให้คนไข้หายสนิทจากโรคนั้น. วิธีแก้อาการไม่ใช่วิธีแก้โรค เป็นแต่เพียงระงับอาการของโรคให้หายไปชั่วคราว เมื่อสมุฏฐานของโรคยังมีอยู่ อาการที่ได้ระงับไปแล้วก็จำจะต้องเกิดขึ้นอีก เพราะฉะนั้น การรักษาโรคจึงจะต้องแก้ที่สมุฏฐานของโรค เพื่อตัดราก

ให้หายได้เด็ดขาด. การผ่อนเวลาใช้หนี้ให้เยอรมนี
เมื่อยามประสพอนภัยใหญ่หลวง; การหยุดพักใช้หนี้
สินสงครามไว้ปีหนึ่ง (ค.ศ. ๑๙๓๑–๒) อันเป็นความ
คิดของ ประธานาธิบดี ฮูเวอร; การออกจากมาตรา
ทองคำของอังกฤษ; การชักชวนกันลดศัสตราวุธ เพื่อ
ตัดรายจ่ายแห่งงบประมาณของประเทศ; เหล่านี้เป็น
ตัวอย่างแห่งการแก้อาการของโรคเศรษฐภัยทั้งสิ้น. เมื่อ
ยังแก้สมุฏฐานของโรคไม่ตก การแก้อาการต่าง ๆ
ก็ต้องทำไปก่อน เพื่อระงับทุกขเวทนา เป็นการเยียวยา
พอปะทะปะทังโรคไปพลาง ๆ นับว่าเป็นประโยชน์ และ
เป็นความจำเป็นอยู่เหมือนกัน. ส่วนสมุฏฐานของเศรษฐ-
ภัยดังที่พรรณนามาแล้วนั้น จะเพิกถอนได้อย่างไรดู
ก็ไม่ใช่ง่าย แต่ไม่น่าจะเหลือวิสัยของมนุษย์ ซึ่งได้
เรียนผูกแล้วจะต้องเรียนแก้ ทุกเราได้ผูกและได้แก้มา
แล้วมากต่อมาก. โบราณมีฤทธิแผลงศรเป็นเพลิงเผา
ก็มีศรที่แผลงเป็นห่าฝนดับไฟได้ ฯลฯ. เมื่อสงคราม

โลกคราวแล้วมามีการใช้ไอพิษ ก็มีผู้คิดทำเครื่องป้องกันไอพิษสรวมจมูก แก้กันตก เหล่านี้เป็นอุทาหรณ์ให้เห็นว่ามนุษย์ได้เรียนผูกเรียนแก้มาแล้วแต่โบราณกาลจนตรายเท่าปรัตยุบัน เพราะฉะนั้น ก็ควรหวังในความสามารถของมนุษย์นั่นเอง ที่จะแก้สมุฏฐานแห่งเศรษฐภัยเหล่านี้ให้ตกไปในเวลาข้างหน้า.

เราทำได้แต่เรายังจำหน่ายไม่ดี

สมุฏฐานแรก เรื่องก่อเกิดผลขนานใหญ่ก่ายกอง Mass Productions กับฤทธิเดชของวิทยาศาสตร์ เราน่ายินดีที่เราสามารถใช้เครื่องจักรเครื่องยนตร์ เนรมิตเครื่องอุปโภคบริโภคให้เกลื่อนโลกเย็นความสมบูรณ์แทนที่จะเย็นความขาดแคลน. เราเคยวิตกว่ามนุษย์เกิดมากขึ้น จะต้องแย่งกันกินแย่งกันใช้ จะต้องอดอยากหรือต้องถึงมิคสัญญีเสียเร็วเกินไป ก็ถ้าเรากลับสมบูรณ์ด้วยเครื่องอุปโภคบริโภค เราจะต้องวิตกทำไม? ยิ่งเราก่อเกิดผลได้มากกลับจะยิ่งดี เพราะการไปเที่ยว

ราชวงศ์ จะไม่ต้องถูกคนขอทานกวน แหวกวน หรือ อะไร ๆ กวน กับจะไม่ต้องหาสตางค์ไว้ให้คนนุ่งขาว ที่เข้ามาขอตามบ้านทุกวันโกนเย็นแถว ๆ. อันที่จริง คำ 'สมบูรณ์' ที่ใช้กับเครื่องอุปโภคบริโภคเหลือเฟือใน เวลานี้ยังใช้ผิด ผู้ซื้อไม่มีเงินซื้อ ต้องกินอิ่มมื้อดมื้อ; หรือต้องนอนตากยุงแทนที่จะมีมุ้ง; ต้องกินข้าวกับเกลือ และพริก แทนที่จะมีกับปลาเนื้อมะเขือเทศและนมเนย กินให้เกร่อ ให้ร่างกายแข็งแรงชุ่มชื่น; เหล่านี้ถึง ห้างร้านและตลาดจะเต็มไปด้วยสินค้า ทั้งเครื่องอุปโภค บริโภคจนเหลือขายก็ยังไม่ใช่ความสมบูรณ์เย็นแน่ ต่อ เมื่อไรสินค้าที่เหลือเฟือได้แจกจ่ายไปทั่วถึงกัน จนการ อยู่กินของมนุษย์ได้เขยิบขึ้นพ้นจากความอัตคัดขาดแคลน และความอดอยาก เมื่อนั้นจึงจะเรียกว่าสมบูรณ์ได้สนิท.

การที่ความรู้วิทยาศาสตร์มาโปรดเรา ทำให้เรา เนรมิตผลได้เกินกว่าที่ทำด้วยมือเปล่าเหมือนแต่ก่อน นับ ว่าเย็นโชคของเราอยู่แล้ว เราต้องการแก้ไขต่อไปอีก

ขั้นเดียว คือ ขั้นที่จะจำหน่ายให้ทั่วถึงกันในหมู่มนุษย์แล้วเราก็จะได้ใกล้โลกพระศรีอาริย์เข้าไปถนัด. ยิ่งเราเนรมิตได้มาก และเร็วด้วยความรู้และเครื่องมือของเรา เราก็ยิ่งจะเบาแรงเข้าไม่ใช่หรือ? ดีเสียอีกแรงงานที่เราต้องทำวันละ ๘ ชั่วโมง จะได้ลดลงมาเย็นวันละ ๖ ชั่วโมง และในสัปดาห์หนึ่ง กรรมกรต้องทำงาน ๖ วัน หรือทั้ง ๗ วัน จะได้ทำเพียง ๕ วันครึ่งเท่านั้น คือ หยุดวันเสาร์ครึ่งวันกับวันอาทิตย์เต็มวัน. มนุษย์ได้ความสุขมากขึ้นเช่นนี้จะไม่เรียกว่าดีหรือ? การผูกของเรากลับจะเย็นยาทแห่งการเข้าไปถึงโลกพระศรีอาริย์ ถ้าใครเสียใจคนนั้นก็ใจเสีย ผู้ที่จิตต์เย็นปกติอยู่มีแต่จะยินดีเท่านั้น. เราท่านเคยโทษนักวิทยาศาสตร์ว่า ได้ทำให้โลกปั่นป่วนเพราะความคิดและความรู้ของเขา แต่นักวิทยาศาสตร์เหล่านั้นก็ร้องเย็ง ๆ อยู่ว่า เราเอาวิทยาศาสตร์ของเขาไปใช้ประหัตประหารกันเอง เช่นในการทำสงครามเย็นต้น. ส่วนที่วิทยาศาสตร์เข้ามา

ทำให้คนไม่มีงานทำนั้น ก็เพราะการจัดแบ่งแรงของเรายังไม่ถูกต้องตามวิธีวิทยาศาสตร์ต่างหาก.

ต้องใช้วิธีปันส่วน Quota System.

การแก้ไขในเรื่องแรงงานกรรมกรกับการใช้เครื่องจักร ฯลฯ ผลสำเร็จอยู่ที่จะต้องนัดกันทั่วโลก ให้พร้อมใจกันปฏิบัติเช่นว่า. และตัดการแข่งขันระหว่างประเทศด้วยวิธี Quota คือ วิธีแบ่งสรรปันส่วนกันดังวิธีปันส่วนทำเหมืองแร่ดีบุก ซึ่งสยามได้ตกลงกับประเทศทำเหมืองดีบุกด้วยกันบัดนี้; หรือที่จักรวรรดิอังกฤษกำลังเริ่มจะทำความตกลงกันว่า ประเทศไหนจะได้อะไรจากประเทศร่วมจักรวรรดิกันบ้างละเท่าไร เพื่อแบ่งสรรปันส่วนให้พอเหมาะกัน ได้อยู่เย็นสุขทั่วกันทั้งจักรวรรดิ. ก็ถ้าวิธีนี้ได้เริ่มแล้วในจักรวรรดิอังกฤษ ไฉนสันนิบาตชาติจะไม่นำไปใช้แก่โลก เพื่อให้ทุกประเทศทั่วโลกได้แบ่งสรรปันส่วนอยู่เย็นสุขทั่วกันด้วยเล่า? ถ้าไม่ใช้ วิธี Quota ทำความตกลงกันด้วยความพร้อมเพรียง

จะปล่อยให้ต่างประเทศต่างทำไปตามความปรารถนา และตามกิเลสของตัว ผลก็คือความแข่งขันในทางตัดราคากัน จนของดีเกินดี อย่างโรงสีย่อยตามบ้านนอกหรืออย่างรถแท็กซี่ ที่ราคาถูกบ่นบ ๆ จนไม่มีกำไรในทุกวันนี้. สมมุติว่าเมืองปะทาคูจามจะออกกฎหมายให้กรรมกรทำงานเพียงวันละ ๖ ชั่วโมง และหยุดวันเสาร์วันอาทิตย์ ดังนี้สินค้าจากปะทาคูจามก็จะส่งไปขายที่ไหนไม่ได้ เพราะราคาแพงกว่าเขา. แต่ถ้าทุกประเทศทั่วโลกได้มีสัญญากันว่าจะออกกฎหมายเช่นเดียวกัน ดังนี้ การลดแรงมนุษย์ไปใช้แรงเครื่องจักรเครื่องยนต์ก็มีทางสำเร็จ. และวิธีจำกัดส่วนสินค้าอุตสาหกรรมกสิกรรมเช่นธัญญาหาร แบ่งสรรปันส่วนกันด้วย Quota System ให้พอดีทั่วโลก ก็จะตัดการขาด ๆ เหลือ ๆ ให้ดีมานด์กับสัปปลายในเครื่องอุปโภคบริโภคทั้งปวงดีขึ้นกว่าเดี๋ยวนี้เป็นอันมาก.

ความเป็นไปในเวลานี้ยังมีศัตรูสำคัญแห่งสามัคคิธรรม

ระหว่างชาติในโลกอยู่หลายอย่างในทางเศรษฐกิจ มีอาทิ คือ กำแพงภาษี Tariff Wall. เมื่อต้นศกนี้ (พ.ศ. ๒๔๗๔) ส.ป.ร. อเมริกาได้เสริมกำแพงภาษีสูงขึ้นกว่าเก่ามาก กล่าวคือได้เพิ่มอัตราภาษีสินค้าขาเข้าให้สูงลิ่ว จนตัดสินค้ายุโรปไม่ให้เข้าอเมริกาได้หลายอย่าง. เมื่อกลางปีสยามก็ได้เสริมกำแพงภาษีขึ้นอีกเนื่องด้วยรายได้ของรัฐบาลตกต่ำ จะต้องทำดุลยภาพแห่งงบประมาณแผ่นดินให้สำเร็จจงได้. และอังกฤษซึ่งยังเป็นประเทศใหญ่ประเทศเดียวในโลกที่ใช้วิธี Free Trade เปิดรับสินค้าทั่วโลกไม่ตั้งกำแพงภาษีกีดกันสินค้าต่างประเทศมิให้เข้าเมืองก็จำต้องเลิกวิธีน่าชมนี้ หันไปใช้วิธีเป็นอยู่อย่างเห็นแก่ตัว คือ ตั้งกำแพงภาษีป้องกันสินค้าต่างประเทศขึ้นบ้าง เนื่องจากความจำเป็นที่จะต้องทำสินค้าขาออกขาเข้าของตัวให้ได้ดุลยภาพ (สินค้าขาเข้าของอังกฤษมากกว่าสินค้าขาออกมากขึ้นทุกที). กล่าวอีกนัยหนึ่ง

ก็คือ จะไม่ยอมถูกมัดมือให้ประเทศอื่น ๆ ชกฝ่ายเดียว ดังนั้นลัทธิวิเศษที่เรียกว่า Free Trade ก็ทนอยู่ไม่ได้ในท่ามกลางลัทธิตั้งกำแพงภาษี ต้องร้างเลิกไป ในอาการที่เอาชั่วตอบชั่ว แทนที่จะตอบความชั่วด้วยความดี ตามพระบรมพุทโธวาท. ชาวอังกฤษเองผู้รักลัทธิ Free Trade และทนใช้วิธี Free Trade ยอมถูกมัดมือให้ชกมานานนักหนา ก็มีความเสียดายไม่อยากทำเช่นนั้นเหมือนกัน คือ อยากจะทนใช้ลัทธิ Free Trade ต่อไป แต่เศรษฐภัยคราวนี้เข้ามาคุกคามให้เกิดความจำเป็นต้องคิดเอาตัวรอด คือ ต้องจัดดุลยภาพแห่งสินค้าขาเข้าขาออกให้สำเร็จ จึงต้องจำใจก่อกำแพงภาษี ดังที่ เสอร์ จอห์น ไซมอน เสนายดีว่าการต่างประเทศเดี๋ยวนี้ ได้เคยกล่าวในปาเลียเมนต์ ว่าเป็นความจำเป็นที่ต้องทำชั่วคราว เพื่อแก้ไขไปที่หมายความว่า ดุลยภาพแห่งสินค้าขาเข้าขาออกนี้จำเป็นต้องจัดให้สำเร็จจึงจะพ้นภัย.

บางทีการที่ประเทศอังกฤษต้องทิ้งวิธี Free Trade หัน

เข้าชกมวยกับนักมวยทั้งหลายทั่วโลก ด้วยวิธีก่อกำแพงภาษีป้องกันตัวนั้นเอง จะช่วยให้โลกได้สามัคคี และเลิกเข่นเขี้ยวเข้าหากันด้วยกำแพงภาษีก็เป็นได้ เพราะวิธีก่อกำแพงภาษี จะไม่ช่วยให้ราคาเงินตราเป็นยุตติ Stability ได้เลย. ในการต่อสู้เศรษฐภัยคราวนี้ยุตติแห่งค่าเงินตราต้องเป็นอาวุธสำคัญอย่างหนึ่ง. เมื่อขาดอาวุธสำคัญนี้เสียแล้ว น่าจะได้เห็นกันเร็วเข้าว่าเราต่อสู้เศรษฐภัยไม่ไหว. นานาชาติจะได้หันหน้าเข้าหากันและช่วยกัน ซึ่งเป็นหนทางเดียวที่จะช่วยตัวเองสำเร็จในคราวยากแค้นเช่นนี้ แทนที่จะหันหลังให้กัน ดังวิธีก่อกำแพงภาษีเป็นตัวใครตัวมัน ต่างคนต่างคิดเอาตัวรอด แล้วทุกคนเลยวอดเพราะขาดสามัคคีธรรม ใช้วิธีเอาชั่วตอบชั่ว ก่อกำแพงขึ้นตอบกำแพงของผู้อื่นตะพัดไป. อังกฤษเป็นประเทศเก่ามีหลักฐานในการเงินมาก่อนประเทศใด ๆ. ลอนดอนจึงเป็นตลาดโลกอยู่ได้จน

กะทั้งทุกวันนี้. การที่อังกฤษไม่ก่อกำแพงตอยกำแพง
ของประเทศอื่น ๆ คงใช้วิธี Free Trade ยั่งยืนอยู่ได้
เย็นนาน เย็นการน่าชมนักหนา. ถ้าการที่อังกฤษจำใจ
ต้องก่อกำแพงขึ้นบ้าง ในท่ามกลางกำแพงทั้งหลาย
ทั่วโลกคราวนี้ ได้เย็นการเร่งให้โลกได้สติว่า กำแพง
ภาษีเป็นเครื่องส่งเสริมเศรษฐภัย แทนที่จะเย็นการต่อสู้
เพิกถอนเศรษฐภัยแห่งโลกคราวนี้ด้วยไซร้ ถึงแม้จะ
เย็นการเอาร้ายตอบร้ายชั่วคราว เมื่อผลในที่สุดได้กลับ
ร้ายกลายดี และนานาประเทศได้หันหน้าเข้าหากัน
ใช้วิธีแบ่งสรรปันส่วน Quota System แทนวิธีต่างคน
ต่างก่อกำแพงรอบตัวอย่างเดียวนี้ บางทีก็จะเย็นการดี
เหมือนกัน.

เงินรวมกอง ทองเทียมภูเขา

สมุฏฐานหลัง เรื่องมนุษย์คิดวิธีใช้เงินเย็นมาตรา
วัดการแลกเปลี่ยนทั้งหลาย จนกะทั่งอะไร ๆ ก็ดี

ราคาเป็นเงินไปหมด เงินอาจซื้อแม้ซื้อเสียงตำแหน่ง
หน้าที่; การทำสงครามสมัยนี้ต้องทำกันด้วยเงิน;
เงินเป็นแก้วสารพัดนึกเอาจริง ๆ ถึงแก่ได้ฉายาว่าเป็น
"พระเจ้า"; ดังนี้ มนุษย์ผู้ต้องมีกิเลสจึงบูชาเงิน
ยอมเป็นทาสของเงินแทนที่จะตั้งตัวเป็นนายอย่างแต่ก่อน.
นอกจากบุทคลต่างสะสมทรัพยสมบัติไว้เท่าที่จะแสวงหาได้
ชาติหรือประเทศก็ต้องสะสมสินทรัพย์เป็นทุนสำรองไว้ เพื่อ
จะได้ใช้ในยามยากแค้น หรือเมื่อต้องทำสงคราม เป็น
ความไม่ประมาทด้วยเหมือนกัน. ดังนี้ทองคำซึ่งเป็น
โลหะที่นิยมใช้เป็นเงินตรา จึงไปรวมกองอยู่กับบุทคล
ผู้ขึ้นชื่อว่าเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี และอยู่กับประเทศที่
ควรได้ฉายาเช่นกัน เป็นเหตุให้ตลาดทั่วโลกขาดเงินตรา
ไม่มีใช้ในการแลกเปลี่ยนเพียงพอ ไปที่ไหนก็ได้ยินแต่
เสียงบ่นว่าหาเงินสดยาก. ผู้มีเงินสด เห็นว่าเงินสดหา
ยากก็ยิ่งอดออมการใช้จ่าย เพื่อถนอมเงินสดไว้ดังนี้
ความไม่ประมาท ก็กลับเข้ามาทำให้ตลาดที่ขันจน เงินอยู่

แล้วกลับข้นจนหนักขึ้น. ไม่ว่าพิจารณาส่วนบุทคลหรือ
ส่วนประเทศก็ได้ความจริงเช่นนี้ทั้งนั้น. เงินตราหายาก
ย่อมมีค่าแพงขึ้น สิ่งที่ซื้อด้วยเงินจึงราคาตกไปตามกัน.
นี้คือ เศรษฐภัย หรือที่เรียกว่าความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจ
ทุกวันนี้.

คำแนะนำในวิธีแก้ต่าง ๆ

การแก้ความตกต่ำ เพื่อให้พ้นจากโภคภัย ยังมี
ผู้ใฝ่ใจคิดกันอยู่ทั่วโลก แต่ยังไม่ทราบว่าจะสำเร็จได้
ด้วยวิธีใด. เสียงที่แนะนำให้เจ้าของทองปล่อยทองออกมา
ใช้ให้เย็นประโยชน์แก่ตลาดแห่งการแลกเปลี่ยนสินค้า
จะเย็นโดยซื้อหาจับจ่ายหรือให้กู้ไปลงทุนก็ตามนั้น เจ้า
ของทองยังไม่กล้ารับปฏิบัติตาม เพราะการสุรุ่ยสุร่าย
ในเวลายากแค้นเช่นนี้เย็นความประมาท และการให้
กู้เพื่อเกิดหนี้ใหม่ในเวลาที่โลกเย็นหนักกันยุ่งอยู่ ทั้งหนี้
เงินทำสงคราม และหนี้เงินทำขวัญค่าเสียหายในการ

สงคราม แทนที่จะเป็นการสระสางปอยยุ่ง จะกลับทำให้ยุ่งหนักขึ้น.

คำแนะนำอีกอย่างหนึ่งว่า เมื่อแร่ทองคำมีไม่พอใช้ก็ให้เอาแร่เงินเข้ามาใช้คละกับทองคำด้วย เช่นให้เอาเงินเก็บเป็นทุนสำรองแทนทองคำส่วนหนึ่ง ปล่อยทองคำให้ออกมาเกลื่อนตลาดบ้าง. ถ้าทำได้ดังนี้ แร่เงินก็จะมีราคาดีขึ้น ประเทศที่ยังใช้เงินเป็นมาตราอยู่จะค่อยตั้งตัวได้ และทองคำในตลาดโลกก็จะค่อยคลายความตึงตัวเข้าบ้าง. คำแนะนำนี้ยังเป็นหมันอยู่ แต่ ส. ป. ร. อเมริกาไม่วายพยายาม เพราะประเทศนั้นขุดแร่เงินได้ปีละมาก ๆ ในที่สุดอาจเป็นผลสำเร็จ อย่างน้อยก็พอให้ค่าของเงินเป็นยุตติเมื่อเทียบกับค่าของทองคำ.

หนี้สงคราม

หนี้ที่ยุ่งอยู่แล้วในเวลานี้เพียงไร จะเห็นได้จากตัวเลขแถวยาว ๆ ต่อไปนี้. ประเทศในยุโรปได้กู้เงิน ส. ป. ร. อเมริกา ไปใช้ในการทำสงครามคราวที่แล้วมา

และมีสัญญาผ่อนใช้รวมทั้งต้นทุนและดอกเบี้ย เมื่อได้ใช้เสร็จแล้วจะเย็นเงินถึง ๑๑,๖๗๑,๙๕๓,๐๐๐ เหรียญทอง. คือ ส. ป. ร. อเมริกาเย็นเข้าหนี้อังกฤษ ๔,๖๐๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญทอง; เย็นเข้าหนี้ฝรั่งเศส ๔,๐๒๕,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญทอง; เย็นเข้าหนี้อิตาเลี่ย ๒,๐๔๒,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญทอง; เย็นเข้าหนี้เบลเยี่ยม ๔๑๗,๗๘๐,๐๐๐ เหรียญทอง. นอกจากหนี้สงคราม ส. ป. ร. อเมริกายังได้ลงทุนไว้ใน ยุโรป อย่างจะถอนคืนไม่ได้เร็ว Long-term Investments อีกถึง ๕,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญทองเศษ. คือ ลงทุนไว้ในประเทศอังกฤษ ๖๔๐,๘๙๒,๐๐๐; ลงทุนไว้ในประเทศฝรั่งเศส ๔๗๑,๓๓๔,๐๐๐; ลงทุนไว้ในประเทศอิตาเลี่ย ๔๐๑,๑๔๐,๐๐๐; ลงทุนไว้ในประเทศเบลเยี่ยม ๒๕๔,๒๑๑,๐๐๐; ลงทุนไว้ในประเทศเยอรมนี ๖๔๐,๘๙๒,๐๐๐. ตัวเลขเหล่านี้ได้จากสถิติของ ส. ป. ร. อเมริกาสำหรับ พ. ศ. ๒๔๗๔. นอกจากนี้ยังมี

หนี้ทมีสัญญาส่งคืนเร็วเรียกว่า Short-term Credits อีก
มากมาย. หนี้มหาสงครามที่ประเทศลูกหนี้จะนำมาใช้ให้
แก่อเมริกาได้ ก็ด้วยจำนวนเงินค่าเสียหาย Reparations
ที่จะได้จากเยอรมนี แต่เยอรมนีทุกวันนี้ชูบชิดเต็มทีแล้ว
จะหาเงินมาใช้ตามสัญญาแวร์ไซลส์ โดยทำสินค้าส่ง
ขายให้ประเทศอื่น ๆ ก็หมดทาง ด้วยนานาประเทศ
พากันตั้งกำแพงภาษีขึ้นของกันเสียหมดแล้ว. แมองกฤษ
ซึ่งเป็นประเทศถือลัทธิ Free Trade เปิดให้สินค้าต่างประเทศ
เข้าได้ทุกเมื่อไม่เก็บภาษีและไม่มีจำกัด เดี๋ยวนี้ก็ทนอยู่
ไม่ไหว ได้ก่อกำแพงภาษีขึ้นบ้างแล้ว. เพื่อช่วยเหลือ
เยอรมนีและช่วยตัวเองด้วย มหาประเทศกำลังคิดจะ
ลดเงินค่าเสียหายตามแผนของนายยังลงบ้าง เพื่อให้
เหลือพอที่แก่ที่เยอรมนีสามารถจะหาใช้ได้ในเวลานานปี.
การลดหนี้ประเภทนี้เห็นกันแน่แล้วว่าเป็นการจำเป็น เพราะ
ขืนตั้งตัวเลขไว้ก็ไม่ได้เงินใช้หนี้ ด้วยเยอรมนีไม่มีจะ
ใช้ให้. ยิ่งกว่านั้นคณะแนชันนัล โสเชียลิสต์ ของ

นายฮิตเลอร์ ซึ่งกำลังมีผู้นิยมมากขึ้นทุกที ยังอาจฉวย
อำนาจครองเมือง และเลิกลมหนคาเสียหายสงครามซึ่ง
เขาเรียกว่าไม่เย็นธรรมเสียได้.

เมื่อเร็ว ๆ นี้ สมาคมเอ็นยิเนียร์แห่งกรุงบูดาเพสต์ ได้ทำความเห็นยื่นสันนิบาตชาติว่า โลกนี้มีมนุษย์อยู่ รวม ๑,๘๕๐,๐๐๐,๗๐๐ คน ในจำนวนนี้ ๘๕๐,๐๐๐,๐๐๐ คนเป็นกสิกร, ๗๐๐,๐๐๐,๐๐๐ คนเป็นกรรมกรหากินทางอุตสาหกรรม, นอกจากนั้นอีก ๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐ คนหากินทางอ้อม เกี่ยวด้วยกสิกรรมบ้าง อุตสาหกรรมบ้าง. ในเวลาที่เศรษฐกิจตกต่ำเช่นนี้ ทางกสิกรรมหากำไรไม่ได้ พวกกสิกรจึงไม่มีเงินซื้อสินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นเหตุให้ผู้มีอาชีพทางอุตสาหกรรมไม่มีเงินซื้อธัญญาหารได้เพียงพอ สมาคมนี้จึงแนะนำให้แก้ตันตอ คือ ทำให้กสิกรรมเป็นอาชีพที่มีกำไรพอสมควร เพื่อการอุตสาหกรรมทั่วโลกจะได้หมุนเวียนแลกเปลี่ยนกัน คือ ขายได้ และได้กำไร

มีความจำเริญเหมือนแต่ก่อน. กับเพื่อให้ความเจริญนั้ตั้งมั่นอยู่ได้เสมอ ไม่ต้องประสพความตกต่ำอีก เขาขอให้ประเทศทำกสิกรรมทั้งหลายทั่วโลก เข้ากันเป็นทำนองสหกรณ์ ตั้งราคาพืชผลอัญญาหารให้พอเหมาะกัน ตัดการแข่งขายและการสาดขายอย่างราคาถูก ๆ ที่เรียกว่า Dump. คำแนะนำนี้จะมีผลอย่างไร หรือจะเป็นหมันเสียอีก จะต้องรอดต่อไป.

ค่าเสียหายสงคราม
ตามแผนของนายยังจะต้องแก้

เวลานี้ยังเร็วนัก ทางการที่จะแก้ไขมิให้ทองไปรวมกองเป็นทุนสำรอง เพื่อความไม่ประมาทอยู่เป็นแห่ง ๆ ให้ทองได้มาทำหน้าที่เป็นเงินตราเกลือนตลาด เพื่อประโยชน์แห่งการซื้อขายแลกเปลี่ยน ยังจะต้องช่วยกันคิดช่วยกันจัดต่อไปอีกนาน. โภคภัยคราวนี้ได้เข้ามาเร่งรัดอยู่แล้ว โลกจะละเลยเพิกเฉยอยู่ไม่ได้ คงจะต้องขวนขวายกันเต็มที่. ทุกวันนี้รู้สึกกันแล้วว่า

การจะต้องสำเร็จด้วยสามัคคีธรรมอย่างเดียว คือ นานา ประเทศมิมหาประเทศเย็นสำคัญ จะต้องหันหน้าเข้าหา กัน ช่วยกันคิดช่วยกันจัด จะต่างคนต่างคิดต่างจัดไป ตามลำพังประเทศของตน ๆ อย่างแต่ก่อนไม่ได้เสียแล้ว เพราะเย็นงานของโลก เศรษฐภัยคราวนี้เย็นภัยของโลกไม่ใช่ภัยที่เกิดแก่ประเทศใดประเทศหนึ่งโดยฉะเพาะ. การที่สันนิบาตชาติ นัด ประชม เรื่องลด ศัสตราวุธในปลาย ศก ๒๔๗๔ กับต้นศก ๒๔๗๕ นี้ ก็เย็นทางหนึ่งที่จะ ช่วยตัดรายจ่ายในงบประมาณ กองทัพบก ทัพเรือของนานา ประเทศลงได้ เย็นการผ่อนเบาในยามอัตคัดฝืดเคือง ด้วยส่วนหนึ่ง แต่เย็นเรื่องสำเร็จได้ยาก เพราะในเวลานี้ประเทศต่อประเทศยังไม่มีความไว้ใจกันและกันพอ.

การประชุมแห่งธนาคาร ระหว่างประเทศที่เมือง บาซ์ล Basle ซึ่งมีหัวหน้าธนาคารกลาง ของมหาประเทศไปเข้า ประชุมกันเพื่อพิจารณาปัญหาเรื่อง เยอรมนี สามารถจะใช้หนี้สงครามได้ตามแผนของนาย ‘ยัง’ หรือจะต้องมีการ

ลดหย่อนผ่อนปรนประการใดบ้างนั้น ที่ประชุมนั้นได้ยิน
รายงานแล้วว่า จำเป็นจะต้องมีการลดหย่อนผ่อนลง
เพราะเยอรมนีไม่มีทางจะหาเงินมาทำขวัญให้ได้ตาม
กำหนดไว้. รายงานนั้นก็คงจะได้นำขึ้นสู่ความวินิจฉัย
ในสภาสันนิบาตชาติ. ยางทีจะได้มีการปลดหนี้ไปบ้าง
ไม่มากก็น้อย เป็นการช่วยสางปอยยุ่ง แก้ให้หาย
ย่งได้บ้างอีกส่วนหนึ่ง. การลดหย่อนเรื่องเงินค่าเสียหาย
สงครามนี้ รัฐบาลอังกฤษออกจะเต็มใจ ได้เคย
ปรารภแก่รัฐบาลฝรั่งเศสเป็นทางราชการบ้างแล้ว ฝรั่ง
เศสเป็นผู้ได้ค่าเสียหายมาก เป็นผู้อิดเออนอยู่ แต่ก็มี
เสียงว่า ถ้าจะลดหนี้ส่วนค่าเสียหายสงครามลงไปเท่าไร
แล้วลดหนี้ที่ยืมเงินอเมริกามาใช้ในการทำสงครามลงไป
ด้วยเท่านั้น ฝรั่งเศสก็พอยอมได้. ดังนี้การประชุมของ
สันนิบาตชาติเรื่องแก้ยุ่งทางเงินค่าเสียหายสงคราม
Reparations ก็อาจมีทางที่จะตกลงกันได้อยู่.

อาการที่นานาชาติหันเข้าพูดจากันโดยดีในสภาสันนิ-

ยาตชาติ หรือท่อนๆ เพื่อแก้ไขความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจ
เหลาน เปนอาการทนายนควา สามคคธรรมความหน
หน้าเข้าหากันช่วยกันคิดช่วยกันจัด ในระหว่างมหา-
ประเทศทั้งหลาย ได้ตั้งเย็นรูปขึ้นได้แล้ว. ถ้าไม่มี
อุปสรรคอะไรมาตัดรอนให้แตกสลาย เช่น ความอิดเอื่อน
ของ ส. ป. ร. อเมริกาผู้เจ้าหน้าใหญ่; หรือสภาสันนิบาต
ชาติเสื่อมอำนาจวาสนาไปเสีย; ก็เย็นที่หวังได้ว่าโลก
จะได้เข้าถึงมรรค อันจะนำไปสู่ผล คือ ศานติสุขแห่งโลก
ได้แล้ว. อย่างไรเสียภายในพุทธศตวรรษนี้โลกควรจะพ้น
จากเศรษฐภัยได้อย่างสนิท ได้ประสพเวลาสมบูรณ์พูนสุข
เหมือนหรือยิ่งกว่าเมื่อก่อนเกิดสงครามโลก. สมมุติว่า
ทองคำ หรืออะไรที่เทียบทองคำได้มาเย็นเครดิตเพื่อการ
ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน เกลื่อน ตลาดโลก อยู่ เพียง พอ แล้ว
มนุษย์เราก็อาจหันหน้าเข้าต่อสู้ และขบแก้ปัญหาเร่องพระ-
เจ้าเงินตราต่อไป . เพื่อปลดตัวเราจากความเย็นทาส

และตั้งตัวขึ้นเป็นนาย ใช้เงินตราเพื่อประโยชน์แห่งกิจการของเราเองเช่นแต่ก่อน.

การเลิกทาสยังไม่สำเร็จแท้
เพราะยังได้เงินเป็นนายอยู่

แต่ก่อนนี้เราไม่เป็นทาสแห่งเงินตรา เพราะเงินตราไม่ใช่แก้วสารพัดนึก. เราขาดเงินตรา เราก็อยู่ได้ไม่อด แต่เราต้องอย่อยย่างชาวบ้านชาวดอย ผู้วันยังค่ำไม่ต้องใช้เงินเลย ก็อยู่ได้ ด้วยอะไร ๆ ก็หาและทำของตัวขึ้นเองทั้งนั้น; หรือมิฉะนั้นก็อยู่ด้วยทำนายบนหลังคน เช่นนายเกณฑ์ข่าวให้ส่งส่วย หรือทำงานให้แก่นาย; หรือตรงกันข้าม ผู้ถูกทำนายบนหลัง เช่นข่าวอยู่ได้ด้วยอาศัยให้นายเลี้ยง ยอมตัวเป็นทาสของนาย. ภาวะทั้ง ๓ อย่างนี้ ทุกวันนี้มนุษย์ไม่ปรารถนาทั้งนั้น. อย่างที่หนึ่งเป็นการอยู่อย่างลำบาก คล้ายคนป่า. อย่างที่สองที่สาม การทำนายบนหลังคน หรือการมีหลังให้ผู้อื่นใช้ทำนา เป็นการผิดวิสัยแห่งอารยธรรม ดังที่เราได้เข้าถึงแล้ว

ทุกวันนั้นทั้งนั้น. การมีนายมีทาสเย็นการตัดอิสสรภาพของมนุษย์ ถึงไม่ต้องอดตายเพราะมีนายเลี้ยงดู ก็ยังต้องเย็นทาสของนายอยู่นั่นเอง. เพราะฉะนั้น อารยธรรมของมนุษย์ที่ได้ปลดความเย็นทาสให้แก่มนุษย์ ให้มนุษย์ได้มีอิสสรภาพด้วยวิธีให้เงินตราเย็นแก้วสารพัดนึก จึงไม่ใช่วิธีเลวทรามอย่างที่ลงโทษกันนัก เย็นขั้นต้นขั้นสูงอิสสรภาพเต็มที่ ซึ่งยังจะต้องมีขั้นสองต่อไป. ขั้นต้นเราได้อิสสรภาพ ด้วยต้องเย็นทาสแห่งเงินตรา อันเย็นแก้วสารพัดนึกไปก่อน เราต้องอายเหงื่อต่างน้ำหาเงินไว้สำหรับนึกเอาเครื่องอุปโภคบริโภคตามปรารถนา. แต่ขั้นสองเราจะต้องปลด มิต้องให้มนุษย์เย็นทาสแห่งเงินตรา โดยให้มนุษย์ได้ อิสสรภาพดำรงชีพอยู่ได้ทั้งที่เงินตราเย็นแก้วสารพัดนึก. เราจะถึงขั้นสองนี้ได้อย่างไร ขอให้ตรวจความเย็นไปในเวลานี้ก็พอจะเห็นได้ราง ๆ เพราะโลกได้เข้าเดินอยู่ในวิถีแห่งขั้นที่สองนี้บ้างแล้ว.

โสโชลิสัมกับโลกพระศรีอารย์

โสโชลิสัมที่โลกกำลังเรียน เพื่อให้มนุษย์ได้อยู่เย็นสุขทั่วกัน ไม่ต้องเบียดเบียนฟันกัน หรือดูดายไม่ช่วยเหลือกันเหล่านี้ ทำให้เกิดน้ำใจที่ให้นึกถึงความสุขของผู้อื่น และประโยชน์ของผู้อื่น. เสือบ่ถึงแก่สอนให้นึกถึงผู้อื่นก่อนตน และนึกถึงประโยชน์สาธารณะก่อนประโยชน์ตน. บ้านเมืองตั้งโรงเรียน โรงพยาบาล โรงทาน โรงเลี้ยง และเสนาสนะสำหรับผู้อนาถา อย่างให้เปล่าไม่คิดค่า. เด็กอายุถึงเขตต์เข้าเรียนต้องเข้าโรงเรียน เมื่อเจ็บไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล เมื่อไม่มีงานทำไปทำในโรงงาน ไม่มีอาหารกินไปกินที่โรงเลี้ยง ไม่มีที่อยู่ไปเข้าอยู่ในเสนาสนะที่จัดไว้ให้. เหล่านี้ล้วนเป็นแก้วสารพัดนึกที่ได้เปล่า โดยไม่ต้องเอาเงินไปซื้อ เพราะฉะนั้น วิธีของโสโชลิสัมนี้ ก็คือวิธีปลดเงินตราจากเป็นแก้วสารพัดนึก ให้คล้ายภาวะของเงินแต่ครั้งโบราณนั่นเอง ต่างแต่ว่าคนอนาถาโบราณ

อยู่ได้อย่างไม่สะดวกและขาดแคลน ดั่งชีวิตของคนบ้า
หรืออยู่ได้ด้วยนายเลี้ยง ดั่งชีวิตของทาสกรรมกร แต่
มนุษย์ในอนาคต ตามลัทธิของโสโชลิสัม คนอนาถา
อาพมิความเย็นอยู่สะดวกบริบูรณ์ด้วยประการทั้งปวง พร้อม
ทั้งอิสสรภาพ ดั่งนี้โสโชลิสัมซึ่งมนุษย์กำลังพยายาม
คิดค้นเพื่อประโยชน์แห่งเพื่อนมนุษย์ในเรื่องการใช้เงินนี้
ก็เย็นการถอยหลังเข้าคลอง หันเข้าวิถีเดิมแต่ให้ดียิ่ง
กว่าเดิมนั้นเอง. กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คืออะไรของโบราณ
ดี (ได้แก่ความสามารถยังชีพอยู่ได้ด้วยไม่ต้องอาศัยเงิน
ตรา) เอาไว้ อะไรที่ใช้ไม่ได้ (ได้แก่การทำนายบนหลัง
คน หรือมีหลังเย็นนาให้ผู้อื่นทำ อันเย็นการตัดอิสสร-
ภาพและขาดอิสสรภาพ ผิดวิสัยแห่งอารยธรรม) เลิกเสีย.
ผลที่มุ่งหมายจะให้สำเร็จดั่งนี้แหละ เย็นขั้นที่สองที่เรา
จะต้องก้าวต่อไป เพื่อให้ถึง "โลกพระศรีอารย์" ตาม
ปรารถนา.

อันที่จริง ลัทธิโสโซลิสัมได้เกิดขึ้นด้วย ความตั้งใจดีมาก แต่เพราะเหตุที่โลกเราทุกวันนี้ยังห่างจากโลกพระศรีอาริย์อยู่มาก มนุษย์ใจเร็ว อยากจะย่นหนทางให้ไปถึงได้ในลัดนิ้วมือเดียว แทนที่จะค่อยผักค่อยแก้ด้วยวิธี Evolution จึงทำด้วยความหักหาญ หักด้ามพร้าด้วยหัวเข่า ใช้ความบังคับเฉียบขาด และลงโทษผู้ไม่ยอมทำตามอย่างหนัก จะบังคับให้กลับหน้ามือเป็นหลังมือทันที กลายเป็นวิธี Revolution ไป. โสโซลิสัมเวลานี้ยังเป็นตำรับที่มนุษย์กำลังแต่ง สิ่งไหนแต่งแล้วควรใช้ได้ก็ได้ลองลงมือใช้ไปพลาง ๆ ก่อน เช่น ตั้งโรงเรียน โรงพยาบาล โรงงาน โรงเลี้ยงสำหรับคนอนาถา. การเก็บภาษีจากคนมั่งมีเอามาบำรุงความสุขแห่งผู้ยากจน การขัดสาธารณสุขป้องกันโรคภัยบำรุงอนามัย ฯลฯ เหล่านี้ไม่ใช่อื่น เป็นวิธีของโสโซลิสัมทั้งนั้น. การแต่งตำรับใหม่เป็นธรรมดาต้องมีลบมีแก้ และการนำเอาตำราออกใช้ชั้นแรก ๆ ก็ต้องมีผิดมีพลาด

ข้าง เพราะฉะนั้น เราจึงเห็นลัทธิโสโซลิสัมเวลานี้ดีข้าง ชั่วข้าง ให้คุณข้างให้โทษข้าง ที่เย็นอุกฤษฎ์จนเย็นที่น่าสยดสยอง พึงเกลียดพึงกลัว ดังความเย็นไปในประเทศรุสเซียยุคใหม่นี้ก็มี. เหล่านี้ล้วนเย็นอุทาหรณ์แห่งการทำผิด ๆ พลาด ๆ และการต้องลบต้องแก้ตำราที่เพิ่งเกิดใหม่หรือเพิ่งแต่งขึ้นใหม่ทั้งนั้น. เมื่อไรโสโซลิสัมเย็นตำราที่แต่งสำเร็จรูปแล้ว ดังวิทยาศาสตร์ส่วนรูปทั้งปวง Physical Sciences ทุกวันนี้ เมื่อนั้นวิธีของโสโซลิสัมจึงจะให้ผลแก่มนุษย์ ดังวิทยาศาสตร์ส่วนรูปให้ผลแก่โลกอยู่เดี๋ยวนี้.

เนื้อความสรุป

ก่อนจบข้าพเจ้าคนหนึ่ง ขอยืนยันด้วย ความตั้งใจดีว่า สมุฏฐานแห่งโภคภัยทั้งสองประการ ดังได้พรรณนามา, เย็นความก้าวหน้าไม่ใช่ล้าหลัง; เย็นความดีไม่ใช่ความชั่วร้าย; เย็นงานที่มนุษย์ควรยินดีว่าได้ทำให้เกิด

ขันด้วยน้ำมือ ไม่ใช่เป็นการเสียแรงเปล่า หรือเป็น
แรงงานที่ทำผิด ต้องเสียใจ. สมุฏฐานข้อต้นเป็นความ
ก้าวหน้าไปในทางก่อเกิดผล ทั้งเครื่องอุปโภคบริโภค
ให้ได้มาก ๆ อย่างขนานใหญ่ แก้ความวิตกที่กลัวจะ
พากันอดตายเพราะมนุษย์เต็มโลกเข้าทุกที. แต่เผอิญ
มาเป็นความลำยากยากแค้นในรูปเศรษฐภัย หรือความ
ตกต่ำแห่งเศรษฐกิจดั่งเช่นทุกวันนี้ ก็เพราะโสโซลิสัม
ยังเป็นเรือทั้งโกลนอยู่ ยังขึ้นถึงเพียงขั้นแรก ซึ่ง
จะต้องก้าวให้ถึงขั้นที่สองต่อไป. ขั้นที่สองนั้นคือว่า
ของกินของใช้ที่เราสามารถทำได้มากแล้วนี้ เราจะ
จำหน่ายอย่างไรจึงจะให้ทั่วถึงกัน มนุษย์จะได้เป็นสุข?
การแจกจ่ายไม่ควรยากกว่าการทำขึ้น เราทำได้แล้ว
ควรจะยินดี ไม่มีเหตุที่จะต้องเสียใจว่าเราทำมากเกิน
ไปเลย; ไม่มีเหตุที่จะต้องเสียใจว่า เพราะเครื่องจักร
ซึ่งทำให้เกิดผลขนานใหญ่ก่ายกอง Mass Productions

และไม่มีเหตุผลที่จะเสียใจว่า เครื่องจักรเหล่านี้มาแย่งงานมนุษย์ทำ ทำให้มนุษย์หางานยาก.

ส่วนสมุฏฐานข้อท้ายเล่า วิธีอนการที่มนุษย์ประดิษฐ์หรือประกอบก่อขึ้นย่อมเป็นไปเพื่อให้ได้บรรลุผลทางเศรษฐกิจ เป็นความสมบูรณ์สะดวกสบายแก่มนุษย์ ยกความเป็นอยู่ของมนุษย์ให้สูงขึ้นกว่าความเป็นอยู่ของคนป่ามาก Higher Standard of Living เป็นความก้าวหน้า ไม่ใช่ความล้าหลัง; เป็นความดีมิใช่ความชั่วร้าย; เป็นน้ำแรงซึ่งมนุษย์ควรยินดีที่ได้ก่อให้เกิดขึ้น ไม่ใช่เป็นการเสียแรงเปล่า หรือเป็นการลงแรงที่ผิดต้องเสียใจเลย. อนึ่ง มนุษย์ได้อิสสรภาพ พ้นจากความเป็นทาสแห่งกันและกันแล้ว พ้นจากความเป็นอนารยชนได้เป็นอารยชนขึ้นแล้ว การที่ต้องรับเศรษฐภัย เพราะเหตุที่ทองไปรวมกองเป็นภูเขา ไม่มาเกลื่อนตลาดให้ใช้ควรถือว่า เพราะเราเพิ่งก้าวไปเป็นขั้นแรก.

การพ้นจากความเย็นทาสแห่งกันและกัน ได้นำเรา
ไปเย็นทาสแห่งเงินตรา เย็นการ "หนีเสือปะจระเข้"
อยู่บ้างจริงอยู่ แต่เมื่อเราได้ก้าวขึ้นถึงขั้นสองสำเร็จ
ปลดตัวเราจากความเย็นทาสแห่งเงินตรา โดยปลด
เงินตราจากความเย็นแก้วสารพัดนึกทุกอย่างไปแล้ว ขั้น
สองที่เราถึงนั้นก็จะแปลกอะไรกับโลก พระศรีอาริย์ ?
เพราะจะได้มีการเลิกทาสอย่างแท้จริง คือ พ้นจากนาย
เงินคือมนุษย์ด้วย พ้นจากนายเงินคือเงินตราด้วย เย็น
อันกล่าวเต็มปากได้ว่า มนุษย์ได้อิสรภาพเต็มที. แม้
เด็กอนาถาเกิดมาก็ได้รับการศึกษาให้เปล่า; คนไข้อนาถา
ก็ได้รับความรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลโดยไม่ต้องเสีย
เงิน; คนไม่มีงานทำก็มีโรงงานหางานให้; คน
ไม่มีที่อยู่ก็มีเสนาสนะจัดไว้ให้อยู่; และแม้คนไม่มีจะกิน
ก็มีโรงเลี้ยง อาหารให้ อาหาร อิ่มหนำ สำราญได้ ถ้วนทั่ว.
ดังนี้ฟังราวกับความฝัน แต่ความฝันนี้จะต้องเย็นความ
จริงมาให้เห็นในไม่เร็วก็ช้า ตามเวลาของประวัติการ

จะเย็นหนึ่ง ศตวรรษ หรือหลายศตวรรษ ก็แล้วแต่ก้าวของมนุษย์จะช้าหรือเร็ว สั้นหรือยาว คือ แล้วแต่ตัวเราเองกับการกระทำของเราทั้งนั้น. ขอให้เราหวังว่า บรรพบุรุษของเรา ตลอดจนตัวเรา ได้ก้าวมาสำเร็จขั้นหนึ่งแล้ว ขั้นต่อไปตกเย็นหน้าที่ของบุตรหลานเหลน และทายาทผู้สืบต่อเราในอนาคตกาลนั้น เทอญ.

ในสุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอนำถ้อยคำของ ดีน อินจ Dean Inge พระผู้มีฐานันดรศักดิ์ และขึ้นชื่อเสียงที่สุดคนหนึ่งในประเทศอังกฤษเวลานี้มาลงไว้ด้วย. ท่านดีนผู้นี้ได้พูดกระจายเสียงทางวิทยุในประเทศอังกฤษ เรื่องจะให้ถึงโลกพระศรีอาริย์ Utopia ภายในเวลา ๒๐ ปีข้างหน้า มีความตอนหนึ่งว่า จะจัดให้โลกเย็นประเทศใหญ่ประเทศเดียว มีนานาประเทศเย็นสมาชิก เข้ากันเย็นสหปาลิรัฐสันนิบาตชาติ ทำนองจักรวรรดิอังกฤษ; เลิกการสงคราม; เลิกกำแพงภาษี; เลิกหนังสือเดินทาง; ให้ใช้เงินตราอย่างเดียวกันหมดทั่วโลก; ประกาศสงคราม

โลกแก่เชื้อโรคทั้งหลาย; กับให้ใช้ภาษาอังกฤษเป็น
ภาษากลางของโลก. การพะนันจะถือว่าเป็นโทษหนัก
กว่าเมาสุรา. ประเทศใดไม่กำจัดกำเนิดมนุษย์ที่ไม่พึง
ปรารถนา คือ กำเนิดของคนที่ร่างกายไม่สมประกอบ
และสติปัญญาทึบ จะถือว่าเป็นความผิดที่กีดขวางและ
เป็นลูกตุ้มถ่วงความก้าวหน้าของปวงมนุษย์.

๓๑ ธันวา. ๗๔

เดี๋ยวนี้เราดีขึ้น

(พูดที่วิทยุพญาไท เมื่อวันที่ ๘ เมษายน พ. ศ. ๒๔๗๕)

ข้าพเจ้าได้รับเกียรติยศมาพูดให้ท่านทั้งหลายฟัง. รายการในหนังสือวิทยุสารลงไว้ว่า ปาฐกถาพิเศษเรื่อง "เดี๋ยวนี้เราดีขึ้น" แต่ปาฐกถาครั้งชั่วโมงเย็นการยากที่จะทำได้สักหน่อย เพราะฉะนั้น เอาเพียงพูดพอฟังกันเล่นเพื่อเพลิดเพลินหรือไม่เพลิดเพลินก็เห็นจะดีกะมัง.

อันที่จริงชื่อเรื่องตั้งขึ้นเช่นนี้ ดูประหนึ่งข้าพเจ้าตั้งตัวเป็นนายโคเอ้ หมอดูขึ้นชื่อของฝรั่งเศส ที่จริงเวลานี้เราก็ต้องการถ้อยคำที่เรียกขวัญ หรือชวนให้มีแก่ใจเช่นนั้นอยู่บ้าง. ในเวลาที่ใจเหี่ยวแห้งถ้าได้หัวเราะสักหน่อย หรือยิ้มสักนิด บางทีก็ช่วยเส้นประสาทให้คงทนต่อความตรากตรำไปได้อีกมาก ถ้ายิ่งเป็นอารมณ์ที่จะยึดถือได้จริง เพราะเหตุเป็นความจริง ก็ยิ่งจะ

ช่วยบำบัดโรค ‘ตกต่ำ’ ของเราในเวลานี้ได้ บ้างเป็น
แน่แท. ทจริงเดี๋ยวนี้ราคาขนกว่าแต่ก่อนจริง ๆ ถึง
แม้ข้าวสารจะราคาถังละบาทเหมือนเมื่อครั้ง ๔๐ ปีมาแล้ว
แต่เรายังมีเครื่องวิทยุฟัง (คือมีการรับและส่งกระจายเสียง
ทางวิทยุ) มีตึก ๙ ชั้น มีมหาวิทยาลัยให้ลูกเรียน มี
ยานพาหนะไปถึงเชียงใหม่ได้ใน ๓๖ ชั่วโมง มีผู้หญิง
เป็นเนติบัณฑิต ยังขาดแต่ผู้หญิงเป็นขุนนาง. แต่ศัพท์
ว่า ขุนนาง นี้เป็น ปลิงค์ อิถลิงค์ของศัพท์นี้จะ ต้อง เป็น
“ขุนนาย” เวลานี้ถึงผู้หญิงยังเป็นขุนนางไม่ได้ ผู้หญิง
เป็นขุนนายได้ก็มีถม คือ ภรรยาที่หาเลี้ยงสามี ซึ่ง ของ
เราหาได้ ไม่ยาก. ของดี ๆ ที่ยกมาเป็นอุทาหรณ์ให้เห็น
ว่า แต่ก่อนเราไม่มี เดี๋ยวนี้เรามี นี่ล้วนเป็นพะยานว่า
เดี๋ยวนี้เราดีขนกว่าแต่ก่อน. จริงอยู่ถ้าจะว่าข้างเดี๋ยวนี้
ขาด ก็มีอยู่เหมือนกัน เช่นเดี๋ยวนี้ขาดโรงบ่อน โรงหวย
ขาดทาสกรรมกร ขาดลูกหมู่ไพร่หลวง ตะพุ่นหญ้าช้าง
ขาดข้อมือขาว เพราะเลิกสักเลขกันเสียแล้ว ข้อมือขาว

ก็เป็นของธรรมดาไป กับขาดมะพร้าวห้าวยัดปาก. แต่ขาดเหล่านี้ใครจะบ่น? มันไม่ช่วยให้เราคิดขึ้นดอกหรือ?

เดี๋ยวนี้เป็นเวลา "ตกต่ำ" แม้เจ๊กขายเฉาก๊วย และเด็กหน้าโรงหนังก็พลอยพูดถึงตกต่ำด้วย ดูคำตกต่ำติดปากไม่ว่าใครหมด. ตกต่ำกลายเป็นกะโถนท้องพระโรงสำหรับเป็นขี้ปากโทษกันเล่น ถูกดุลย์ก็เพราะตกต่ำ ไม่มีงานทำก็เพราะตกต่ำ ขายขนมไม่ดีก็เพราะตกต่ำ ยังไม่แต่งงานก็เพราะตกต่ำ ยังไม่มีลูกก็เพราะตกต่ำ เกือบจะถึงกินไม่ได้นอนไม่หลับก็เพราะตกต่ำ ดูอะไร ๆ มันไปลงที่ความตกต่ำทั้งนั้น. ที่เป็นความจริงก็มาก แต่ที่เกินจริงเห็นจะมากกว่า. บรรดาเหตุทั้งหลายที่เป็นข้อยกแห่งความตกต่ำ ดังข้าพเจ้าได้พูดแต่คราวก่อน จึงต้องเติมเข้าอีกข้อยหนึ่ง เป็นข้อยทาง ไซคอลอยี หรืออัยยาตมวิทยา ที่คนเคยตัวและพากันนิกเป็นมาตราตกต่ำไปหมด แทนที่จะนิกให้ตรงข้าม เป็นความคิดขึ้นสูงหรือความเจริญ. มาเถิด

เรามาลองช่วยกันนึกว่าเดี๋ยวนี้เราดีขึ้น และพิจารณาให้เห็นแน่แก่ใจว่าดีขึ้นจริง ๆ ด้วย. จิตต์เย็นของมีกำลังมาก. จิตต์อาจแทงทะลุอุปสรรคทั้งหลาย ถ้าจิตต์จ่อเข้าไปตรงไหน ก็เกิดมีช่องทางเปิดขึ้นที่ตรงนั้น. มารุโคนิทำเครื่องวิทยุสำเร็จก็เพราะจิตต์ พระเจ้าศรีธรรมาโศกราชเย็นพระเจ้าจักรพรรดิก็เพราะจิตต์ และพระบรมศาสดาของเราได้ทรงตรัสรู้พระธรรมอันวิเศษก็เพราะจิตต์. ถ้าใครยังสงสัยในเรื่องอำนาจจิตต์ เชิญอ่านเรื่องจิตตานุภาพของหลวงวิจิตร.

ในยามยากเช่นนี้ เราควรให้กำลังจิตต์ของเราเย็นประโยชน์แก่เราในทางต่อสู้เศรษฐภัย หรือโภคภัย ตามศัพท์ใหม่ที่มีผู้บัญญัติขึ้น แทนที่จะให้จิตต์กลับเย็นภัยแก่เราโดยที่พลอยตกต่ำไปเสียด้วย. เราลองเลิกเอาใจใส่เรื่องความตกต่ำเสียบ้าง ต่างคนต่างตั้งหน้าหาอะไรทำ ให้ไม่มีเวลาที่จะคิดถึงความตกต่ำ และใช้ความคิด คือ เอาจิตต์จ่อในสิ่งที่ทำนั้นให้เย็นประโยชน์

ยิ่งขึ้นไปจะดีกว่า. ถ้าหางานทำไม่ได้ ก็ค้ายเขียแผ่นดิน ให้เย็นเงิน โดยปลูกผักปลูกดอกไม้ขาย. ถ้าหาพื้นดินทำการเพาะปลูกไม่ได้ จำจะต้องหางานจ้าง แม้ไม่มีใครจ้างก็จงอาสาทำงานที่เย็นประโยชน์ โดยไม่คิดค่าจ้าง ไม่ช้าก็จะมีผู้เอาค่าจ้างมาให้. ข้าพเจ้าพูดอย่าง Optimist คือเห็นอะไรแต่ข้างดีมากเกินไปสักหน่อย แต่เวลาคับแค้นเช่นนี้ยิ่งเย็น Pessimist เห็นอะไรแต่ข้างไม่ดี จะยิ่งร้ายใหญ่ เราจึงควรชวนกันเย็น Optimist ให้มากขึ้นกว่าเวลาปกติ. ที่จริงความทุกข์ยากทุกอย่างมันเหมือนกะดานชะนวน ย่อมพลิกดูได้ทั้งสองด้าน หรือเหมือนเมฆดำทุกก้อน ที่ย่อมมีขอบสีทองให้เราชม. เรารักเลือกดู ก็อาจเห็นแสงสว่างในที่มืด เห็นความสุขในยามทุกข์ และเห็นงานในยุคที่ไร้งานได้บ้างกะมัง. เรามาชวนกันแก้สาเหตุตกต่ำในทางไซคอลอยี ให้หมดไปเสียส่วนหนึ่ง บางทีมันก็จะเย็นบ้างช่วยแก้สาเหตุ

อัน ๆ แห่งความตกต่ำซึ่งข้าพเจ้าได้กล่าวไว้แต่คราวก่อน ให้ผ่อนหนักเป็นเบาเข้าบ้าง.

แต่ก่อนนี้เมืองไทยไม่รู้จักลำยากเรื่อง "คนไม่มีงานทำ" เดี๋ยวนี้ความลำยากนั้นเข้ามาข้องหน้าเราอยู่แล้ว. เพราะอะไร? เพราะโลกทำเครื่องอุปโภคบริโภคได้มากด้วยความรู้ดี ปัญญาดี และเครื่องมือดี คือเครื่องจักร. สินค้ามีมากต่างคนต่างทำ ตั้งแต่เสร็จสงครามโลกมาแล้ว ต่างประเทศต่างตั้งกำแพงภาษีขึ้นกันสินค้าต่างประเทศ เลยต่างประเทศต่างเป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้กันอย่างไม่มีวันจะใช้หนี้กันได้. เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่ทำให้สิ่งของทุกอย่างราคาตก พ่อค้าและกสิกรพากันยากจน กิจการทั้งหลายขลุกขลักไม่สะดวกบางอย่างต้องหยุด เกิดความเจ็บแค้นต้องตกรอน ซึ่งกลับเป็นปัจจัยให้เพิ่มจำนวนคนไม่มีงานทำมากขึ้น. สำหรับเราถ้าให้ราคาข้าวดีอย่างเดียว ความตกต่ำของโลกก็เกือบจะไม่กระทบกระเทือนเราเลย. ชาวนามีเงิน

เสียค่านา มีเงินทำบุญ มีเงินเที่ยว มีเงินซื้อทอง การ
ค้าขายก็จะกลับคึกขึ้น คนจะมีงานทำ ข้าราชการจะ
ไม่ต้องถูก "ดุลย์" และรถไฟจะไม่ต้องผิหลอกเหมือน
เดี๋ยวนี้. แต่ใครเล่าจะทำให้ราคาข้าวดีขึ้นได้? มันยัง
เป็นการเหลือวิสัยของเราอยู่ เราจึงต้องใช้ยาแก้อาการ
พอบำบัดทุกข์เวทนาไปพลางก่อน คือประหยัดการใช้
สอยและตัดรอนรายจ่าย เอาไว้ค่อยแก้โรคจริง ๆ ใน
ภายหน้า เวลานี้เราก็ดำเนินชีวิตต่อไปด้วยความหวัง.
ทำไมข้าพเจ้าจึงว่า การประหยัดเป็นแต่เพียงการแก้อาการ
ของโรค? เพราะการประหยัด ตลอดจนตัดรอนรายจ่าย
นี้ จะช่วยประทังไม่ให้เราต้องหมดลมหายใจลงด้วย
ความล่มจม เป็นความจำเป็นในขณะนี้ แต่เป็นโทษ
ในข้างหน้า เพราะจะทำให้การค้าขายที่ผิดอยู่แล้วกลับ
ผิดยิ่งขึ้น และจะเพิ่มจำนวนคนไม่มีงานทำที่มากอยู่
แล้วให้มากขึ้นอีก เป็นยาที่แสลงโรคแทนที่จะแก้โรค
ตกต่ำ แต่จำต้องใช้ เพื่อระงับอาการล่มจมไว้ชั่วคราว

เท่านั้นเอง. ขณะนี้ ส. ป. ร. อเมริกากำลังเอาทุนสำรอง
กว่า ๑,๐๐๐ ล้านเหรียญทองออกให้ธนาคารกู้ทำทุน เพื่อ
จะให้เครดิตทั้งหลาย คลาย จาก ความ ตึงเครียด เข้า บ้าง.
และ นคราภิบาล ของ ประเทศ อังกฤษ กำลังวาง โครงการ
ก่อสร้าง และทำทางคมนาคม เช่นสร้างถนนระหว่าง
เมืองกันยกใหญ่ เพื่อช่วยให้คนมีงานทำและมีเงินใช้
ถ้าเรามีทุนสำรอง หรือรายฎรมีกำลังที่จะเสียจังกอบ
ช่วยกันทำกิจการเช่นนั้นได้ก็เป็นการดี. แต่เมื่อเราขาด
สมบัติเช่นนั้น เราก็ต้องกินยาประหยัดตัดอาการลมขม
เข้าไว้ก่อน เพราะอย่างไร ๆ รายได้รายจ่าย ไม่ว่า
ของ บ้านเรือน หรือ ของประเทศ ต้องกวดขันให้ ได้
ดุลยภาพให้จงได้.

ความสมบูรณ์ในเวลาตั้ง ๒,๐๐๐ ปี ได้ อบรม เรา ให้
เป็นคนใจดี มีแต่คิดเผื่อแผ่เพื่อนบ้าน. การให้เสนาสนะ
ข้าวปลาอาหารแก่อาคันตุกะ เป็นมรรยาทงามของเรา
ซึ่งเราปฏิบัติได้ดีตลอดมาเพราะเรามีความสมบูรณ์นั้นเอง.

ถึงเราไม่มั่งมีสินทรัพย์ เราก็สมบูรณ์ด้วยโภคทรัพย์
ทำนอง ที่ พ่อขุนรามคำแหง ได้กล่าว ไว้ ใน ศิลา จารึก ว่า
"ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว" ทำไมแก่เงิน เราใช้เงิน
ต่างทาสต่างหาก เพื่อความสะดวกในการแลกเปลี่ยน
ซึ่งจะใช้ วิธี บารฺเตอรฺ แลก ของต่อของไม่ สะดวก เท่านั้น.
เราอยู่เย็นสุขวันยังค่ำโดยไม่ต้องใช้เงินก็ได้. เมื่อเครื่อง
อุปโภคบริโภคหาง่าย เรามีพอใช้พอกิน จนมีเผื่อแผ่
แก่อาคันตุกะแล้ว ก็จะให้เราตรากตรำลำยากยิ่งไปกว่า
ปกติของเราอีกเพื่ออะไร ? เดียวนี้เสียอีกไม่มีเงินก็อยู่
ไม่ได้ เงินตั้งต้นเย็นนายบังคับเราให้ตรากตรำทำงาน
แต่นิสสัยเดิมของเรายังติดอยู่เรายังเย็น คนใจดีมีน้ำใจเผื่อ
แผ่ แม้มีใครมาแย่งงานเรา ๆ ก็ปล่อยให้เขาง่าย ๆ.
เราได้อบรมมาในโลกซึ่งถือคุณธรรมเป็นใหญ่ เงินเย็น
แต่เพียงทาส. บัดนี้โลกซึ่งพระเจ้าเงินตราขึ้นครอบครอง
ได้มาถึงเราเข้าแล้ว เราก็ค่อยรู้สึกตัว และพยายาม
จะปรับตัวของเราเข้าหาความเย็นอยู่อย่างใหม่ แต่การ

เปลี่ยนแปลงได้จ่โผมเข้ามาเร็วนัก เรากลับตัวไม่ทัน เรา
จึงไม่ยอมแข่งแย่งยื้อกับใคร แต่ได้ปล่อยให้เขาโดย
ดีด้วยน้ำใจ เออเพื่อเผื่อแผ่ที่เราถือเป็นคุณธรรม ด้วยซ้ำ.
การแข่งและแย่งกันเสียอีก เป็นยาปธรรมเลวทรามต่ำช้า.
แต่ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจทั่วไปคราวนี้แหละ จะมา
ปลุกเราให้ตื่นสนิทอย่างแน่นอน. ความลำบากและความ
อดอยากมาจ้องหน้าเราอย่างที่เราไม่เคยพบเคยเห็น เท่า
กับมาเร่งเราว่า ถึงเวลาจำเป็นแล้ว จงเปลี่ยนประมวญ
มรรยาทของเราเสียเถิด จงรับทางปฏิบัติของโลกใหม่
เถิด คือ ยอมอาบเหงื่อต่างน้ำ ทำงานจนตัวเป็นเกลียว
เพื่อหาเงินเลี้ยงชีพ และเลิกน้ำใจดีอย่างแต่ก่อนเสียที
เพราะเดี๋ยวนี้จะอยู่ด้วยน้ำใจไม่ได้ ต้องอยู่ด้วยเงิน จะว่า
เป็นวิธีหรือเลวก็ตาม. แต่ก่อน ความเป็นอยู่ของเรา
วัดด้วยมาตราของเราเอง แต่เดี๋ยวนี้ ความเป็นอยู่ของเรา
ต้องวัดด้วยมาตราของคนอื่น.

ฉะนั้นควรเอาเย็นแน่ได้ว่า ความเปลี่ยนแปลงที่เรา
ได้รับทีละเล็กละน้อยเย็น ลำดับมา ตั้งแต่ต้น พุทธศตวรรษนี้
แล้ว หามีอำนาจเปลี่ยนเรากับความประพฤติของเราได้
เท่ากับความตกต่ำที่มา จ้องหน้าเราอยู่เพียง ๒—๓ ปีนี้ไม่.
การ เปลี่ยนแปลง ที่แล้วมา ค่อย ให้เรา รู้สึกตัว ช้า ๆ ทีละ
น้อย ๆ จึงเราไม่ยอมแข่ง และปล่อยให้คนอื่นแย่งงาน
เอาตามชอบใจ แต่ความตกต่ำคราวนี้ได้ ข่โจมพรวด
พราดเข้ามาคุกคามเรา เรียงร่าจะประหารเราด้วยอาชญา
คือความอดอยาก มนุษย์หรือจะยอมอด? เพราะฉะนั้น
เราจะต้องลุกขึ้นต่อสู้ด้วยการประหยัด และด้วยการ
ออกแรง หาผลประโยชน์ หาทรัพย์ เพื่อช่วยตัวเราให้
พ้นจากอาชญาของความตกต่ำ คือ ความ อดอยากยาก
แค้นนน. ความตกตาชว ๒—๓ ปีนแหละจะกลบเป็น
โอกาสให้เรารู้รสลำบาก และลุกขึ้นแข่งได้ ไม่ว่าใคร
ทั้งภายในประเทศ หรือในสากลเมทนี โดยไม่เห็นเป็น
กิเลส หรือเห็นเป็นไม่จำเป็นเช่นแต่ก่อน. มาเถิดพวก

เราคงเอาตัวรอดได้. บรรพบุรุษของเราได้ผ่านอุปสรรค
และความยากเข็ญมามาก ท่านได้ล่วงพ้นอุปสรรค
และความยากเข็ญนั้น ๆ เอาตัวรอดได้ทุกครั้ง. คราวนี้
เราก็จะเอาชัยแก่ความตกต่ำให้ได้ด้วยความรู้สึกภัย และ
ริบหลีกเลี่ยงภัยด้วยน้ำใจและน้ำแรงของเรา มิต้องให้
ตัวเราอดอยาก หรือเย็นหนสันล้นพ้นตัวถึงแก่ล่มจม.
เรา อย่าลืม พระราชดำรัส เมื่อ งาน พระราชพิธี ฉัตรมงคล
คราวนี้ว่ามีส่วนหนึ่งที่ได้ปลุกใจพวกเราอยู่ว่า “ในเวลา
นี้คนไทยจะไม่เดือดร้อนไปกว่าชาติอื่น ๆ ในโลก และ
มีช่องทางอยู่ว่า ความเดือดร้อนขีดสูงสุดของเรานั้น จะ
เป็นเวลาน้อยกว่าของชาติอื่นๆเช่นเดียวกับความผิดเคือง
ของโลกครั้งนี้ได้กระทบกระเทือน ประเทศสยาม ภายหลัง
ใคร ๆ ทั้งนั้น” แล้วในที่สุดแห่งพระราชดำรัสนี้ ได้
ทรงชักชวนพวกเราว่า “ขอให้พวกเราจงมีสมานฉันท
ร่วมกันในอันจะ ต่อต้านกับ อุปสรรคครั้งนี้ ให้ บ้านเมืองพ้น
ภัยพิบัติ ประสพสวัสดิภาพมั่นคงเป็นปกติสืบไป.”

แท้จริง เมื่อครั้งศตวรรษที่แล้วมา ราคาข้าวของก็ถูกเหมือนเดี๋ยวนี้ ทำไมเมื่อครั้งนั้นเราอยู่ได้ ไม่ต้องเดือดร้อน ? ที่จริงผู้ได้เงินเดือนมาก ๆ เดี๋ยวนี้ได้เปรียบผู้มีฐานะเช่นเดียวกัน _ แต่ได้เงินเดือนน้อยกว่าเมื่อครั้งโน้น. ถึงจะถูกลดเงินเดือนบ้างก็พอถัวกันกับการกินอยู่ถูกลง ยิ่งผู้ไม่ถูกลดเงินเดือนเลย ยิ่งเป็นผู้ได้เปรียบมาก เพราะรายได้ไม่ตกต่ำ ๆ แต่รายจ่าย. อย่าลืมว่าข้าพเจ้ากล่าวฉะเพาะผู้ได้เงินเดือนเท่านั้น. อย่างไรก็ดี แต่ก่อนนี้เราอยู่ได้ เดี๋ยวนี้เราก็ต้องอยู่ได้. เราหาได้เท่าไร ก็แสวงหา ความสุข ภายใน วง ราย ได้ของ เรา. ความสุข ย่อมมีได้ตั้งแต่ พระมหากษัตริย์ ตลอดลง ไป จน ยาจกวณิพก ความทุกข์ก็เช่นกัน มีได้ตั้งแต่คนจนตลอดถึงพระเจ้าจักรพรรดิ. การแสวงหาความสุขเพียงให้เหมาะแก่รายได้ ควรเป็นสิ่งที่ทุกคนทำได้. อ้า ! ข้าพเจ้าแว่วเสียงบางคนว่า “ทำไม่ได้” ข้าพเจ้าขอยืนยันว่า “ต้องได้.” สำหรับในพระนครและในบ้าน

เมือง ความยากมีอยู่ที่งานไม่มีพอคนทำ คือ ยังมีคนที่หางานทำไม่ได้อีกเป็นจำนวนมาก. ในข้อนี้ข้าพเจ้าขออ้างคำของนายฟอรดมหาเศรษฐีอเมริกัน ผู้ทำรถฟอรดขายเกลื่อนโลกอยู่ทุกวันนี้. เขากล่าวว่า "ชาวอเมริกันได้เกิดความเคยตัว ในการที่ต้องอาศัยคนอื่นหางานใส่มือให้ ต้องให้ใครมาเป็นนายจ้างให้เงินค่าจ้างจึงจะได้งานทำ แล้วก็ต้องมีใครบอกว่าให้ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ และทำอย่างนั้นอย่างนี้. ภาวะเช่นนี้คือความเอาตัวไม่รอด ซึ่งยังอีกขั้นเดียวก็จะถึง Dole คือ ให้รัฐบาลขุน. คนพากันหางานทำไม่ได้มากขึ้นทุกทีหรือ? งานไม่มีทำจริง ๆ หรือ? หรือว่าต้องคอยให้มีใครมาชี้ให้ว่า จงทำนั่นซิ! จงทำนี่ซิ! เขาจะเป็นนายจ้างคอยให้ค่าจ้าง?" นายฟอรดว่า อเมริกามีงานพอให้ชาวอเมริกันทำได้ทุกคน ข้าพเจ้าว่าถ้าเปลี่ยนคำอเมริกาเป็นสยามก็เห็นจะพอได้. งานมีถมไปจริง ๆ ข้อนี้ไม่ต้องสงสัย แต่ความยากอยู่ที่จะให้แรง งาน กับ บำเหน็จ ของงาน ปรับ กัน เหมาะได้

อย่างไรเท่านั้น. นายฟอร์ดเชื่อว่ามีกฎธรรมดาบังคับโลกอยู่ว่า ถ้าใครทำงานซึ่งเขาเห็นว่าความต้องการให้ทำมีอยู่ เขาก็ย่อมได้รับความสนับสนุนของผู้อื่น. เขาเห็นว่างานทั้งหลายให้ผลเป็นค่าตอบแทนในทางใดทางหนึ่งอยู่ในตัวเสมอ.

ความตกต่ำแห่งเศรษฐกิจคราวนี้ เป็นบทเรียนดีของมนุษย์. มนุษย์ได้รับความลำบากยากแค้น ได้เรียนความรู้ทำให้ตัวเป็นผู้ประมาทน้อยเข้า ในไม่ช้ามนุษย์จะได้รู้สึกทั่วกันว่า ตนเกิดมาแล้วจะหลีกเลี่ยงงานเสียไม่ได้ ต้องทำงานเพื่อแลกเปลี่ยนกับเครื่องอุปโภคบริโภค ที่ตนต้องสิ้นเสพย์เพราะอาศัยแรงงานของคนอื่น. อันนี้เป็นคติอารยธรรมแผนปัจจุบัน. คนเคยเชื่อว่าแต่ก่อนเสียงโชคได้ เพราะมีตัวอย่างว่า บางคนก็โชคดีเสียด้วย แต่เดี๋ยวนี้เขาเห็นแล้วว่า จะอาศัยการเสี่ยงเช่นนั้นไม่ไหวเสียแล้ว ต้องอาบเหงื่อต่างน้ำกันจริง ๆ

เอาที่แน่นอน กัน จริงๆ ต้องเลิก เสียงบุญ เสียงกรรม เสีย
ทีเดียว.

อันที่จริงสำหรับชาวชนบท ปัญหาเรื่องไม่มีงาน ทำไม่ควรจะมีเสียทีเดียว เพราะในชนบทยังมีงานถมไป และเย็นงานที่ต่างคนต่างทำได้ ด้วยเย็นอิสสระแก่ตน. ชาวบ้านนอกไม่ต้องคอยให้ มีใครมาจ้างทำงาน เขามีเรือกสวนไร่นาบ้าดงเย็นที่ทำงานของเขา. เขาปลูกเพาะพืชพันธุ์ และสัตว์พาหนะ หรือสัตว์ที่เย็นอาหาร. ถ้าไม่มีอะไรจริง ๆ เขาก็เข้าป่าเก็บผลในป่า หรือตัดไม้เผาถ่านไปตามเรื่อง. เขาหยิบงานของเขาขึ้นทำเอง, ความประพฤติเช่นนี้แหละ มหาเศรษฐีฟอร์ดว่า ทุกวันนี้เราต้องการนัก. ธัญญาหารเหลือเพื่อหรือ? สัตว์ที่เย็นอาหาร เช่นหมู เป็ด ไก่ มีมากเกินไปหรือ? เพาะขึ้นแล้วจะขายไม่ได้หรือ? หรือว่าราคาถูกเกินไปไม่คุ้มเหนื่อย? เรื่องเหล่านี้ไม่จริงทั้งสิ้น. ไม่มีอะไรที่จะไม่คุ้มเหนื่อย เพียงการทำงานให้เหนื่อยก็ย่อมเย็น

ประโยชน์แก่ร่างกายพอคุ้มกันแล้ว. คนเราไม่ได้เกิดมาสำหรับออมแรง เราเกิดมาสำหรับใช้แรงต่างหาก. ผลที่เกิดจากแผ่นดินเย็นสมบัติของมนุษย์ นายฟอรดว่ายิ่งมีเหลือเพื่อกลับจะยิ่งดี เพราะจะได้เกิดหาที่ใช้ให้เกิดประโยชน์แปลก ๆ ออกไปอีก. แต่ก่อนนี้อเมริกามีสำลีเหลือใช้ แล้วการได้เย็นอย่างไร? ได้เกิดวิธีใช้สำลีแปลก ๆ ออกไป. ไม่ว่าอะไรหมด ถ้าไม่มีเหลือใช้ก่อนแล้วจะเกิดที่ใช้แปลก ๆ ออกไปได้อย่างไร? ไม่ว่าสิ่งใดหมด ถ้ายังไม่มีแพร่หลายจนกะทั่งราคาถูก สิ่งนั้นจะเรียกว่าเย็นประโยชน์มากไม่ได้. แต่ก่อนนี้เราทำอะไรแต่พอกินพอใช้ เดี๋ยวนี้เรามีการแข่งแรง เราทำอะไรก็ทำมาก ๆ เพื่อเย็นประโยชน์แก่คนอื่น ๆ ด้วย. การทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น เย็นการขึ้นสู่ภูมิธรรมชั้นสูง. เรากำลังเรียนก่อเกิดโภคผลอย่างประหยัดให้ได้มีกินมีใช้แพร่หลาย และราคาย่อมเยา. เดี๋ยวนี้เราเพิ่งตั้งต้น เราก็รู้สึกลำบากหน่อย แต่ต่อไป

เมื่อเราได้บำเพ็ญตนวิเศษ ชั้นแล้ว ในความ สามารถส่วนนี้ทุกอย่างก็จะดีขึ้นเอง. ของราคาถูกได้ ใช้กันทั่วถึง ผู้ใช้ก็ชอบใจ ผู้ทำรู้วิธีประหยัดก็หากำไรได้ จะมีอะไรดีไปกว่านี้อีก ? การก่อเกิดโภคผลได้ด้วยโสหุ้ยถูก ขายมีกำไรในราคาย่อมเยา ผู้ซื้อ ๆ ได้ทั่ว ผู้ทำก็ยิ่งทำมากขึ้น คนไม่มีงานทำก็จะค่อยหมดไป และความเหลื่อมล้ำเพื่อจะช่วยให้เกิดที่ใช้แปลก ๆ ใหม่ ๆ ล้วนเป็นความสุขให้แก่ปวงมนุษย์.

ความเห็นเช่นนี้เป็นความเห็นของ Opitmist คือผู้เห็นอะไรข้างดี ตรงกันข้ามกับ Pessimist คือ ผู้เห็นอะไรข้างไม่ดี ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่า ในเวลาลำบากเช่นนี้ เราต้องการเห็นอะไรข้างดีมากกว่าเห็นอะไรข้างไม่ดี. เราไม่ต้องการความตื่นตันหมดปัญญา เราไม่ต้องการนั่งหวังให้ โชคช่วย เราไม่ต้องการผู้ ไม่ทำอะไร และจะคอยแต่ปล่อยให้การเป็นไปตามบุญตามกรรม. เราต้องการความคิด เราต้องการทำงาน. เรารู้แล้วว่า

ธรรมดาโลกจัดไว้แล้วไม่มีอะไรผิด ความผิดอยู่ที่วิธีการของมนุษย์ยังไม่ดีเองต่างหาก วิธีก่อเกิดผลยังสุรุ่ยสุร่าย และวิธีจำหน่ายจ่ายแจกผลยังมีการขัดน้อยเต็มที่ กลับมีการหวงห้ามมาก ยังผิดทางเศรษฐกิจอยู่ทั้งสองวิธี. การแก้ไขก็อยู่ในมือมนุษย์เอง ไม่ควรจะพ้นความสามารถของมนุษย์ไปได้. มหาเศรษฐีฟอรด กล่าวว่า เมื่อมนุษย์ได้อิสสรภาพในอันจะช่วยตัวเอง ดังเรากำลังเริ่มผีกฝนอยู่ในระหว่างเวลาตกต่ำนี้ ไม่ช้ามนุษย์จะเลิกเย็นโลกที่อ่อนแอคอยแต่จะพึ่งคนอื่น. เมื่อมนุษย์มีใจแน่แน่วในอันจะพึ่งตัวเองได้ทุกคนไปแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างจะเรียบร้อยหมด ข้าพเจ้าก็เห็นด้วยกับมหาเศรษฐีฟอรดในข้อนี้.

ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน ของเราไม่สามารถตัดโสหุ้ยและหากำไรในราคาย่อมเยาเช่นนี้หรือ ? ไม่กล้าเพาะโคกระบือ หมู เป็ด ไก่ ปลาขาย เพราะกลัวขาดหรือ ? เหลวทั้งสิ้น. เป็นข้อแก้ตัวของผู้ไม่อยากทำอะไรใหม่

ไม่อยากก้าวหน้า อยากจะเคยอย่างไรก็อย่างนั้นมากกว่าอย่างอื่น. การเพาะพืชกับสัตว์จำจะต้องทำไปด้วยกันทั้งสองอย่าง. ขอให้อ่านรายงานของหมอซิมเมอร์แมน และขอให้อ่านหนังสือกสิกร. พืชเป็นอาหารสัตว์ และมูลสัตว์เป็นอาหารพืช. การค้าทั้งสองอย่างเป็นการตัดโสหุ้ยอยู่ในตัว เพราะได้ผลทวีคูณ และเป็นผลที่มีค่ามากขึ้นกว่าที่จะทำแต่อย่างใดอย่างเดียว. หมอซิมเมอร์แมนผู้มาสำรวจฐานะเศรษฐกิจของชาวนาสยาม ได้ชี้ประตูรอดของเราไว้ในทางให้ตัดโสหุ้ย จะได้ทวีผลให้มากขึ้นและดีขึ้นเช่นนี้เอง.

จะว่าคนไทยไม่ทำการเพาะปลูกพืชกับสัตว์ระคนกันไปเลยก็ว่าไม่ได้ แม้เมื่อครั้ง ๒๐ ปีกว่ามาแล้วก็ยังมีชาวสยามแท้ ๆ ทำไร่นาและเพาะเลี้ยงไก่อยู่ที่ทุ่งพญาไทชานพระนคร. ชาวสยามนั้นคือ พระบาทสมเด็จพระปิยมหาราชเจ้า กับสมเด็จพระพันปีหลวงของเราทั้งสองพระองค์นี้. โรงนาของพระองค์ท่านคือ โฮเต็ลวังพญาไท

เดียวน์, และท้องนาของท่านคือทุ่งพญาไท ซึ่งเป็นที่ทำพระราชพิธีแรกนาขวัญเดียวน์. กระทรวงเกษตร ฯ เวลานั้นพิมพ์ตำราเพาะเผ็ดไก่แจกราษฎร พระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์นั้นก็ทรงเริ่มเป็นมัคคุทเทศก์ ทำการเพาะปลูกทั้งพืชและสัตว์เป็นงานอดิเรกส่วนพระองค์ เพื่อทรงสนับสนุนทางการของกระทรวงเกษตร ฯ. ครั้นต่อมาเมื่อทรงพระกรณาโปรดเกล้า ฯ ให้กระทรวงเกษตร ฯ เรียกชาวญี่ปุ่นเข้ามาสอนนักเรียนไทยในวิชชาเพาะหนอนไหม กรอเส้นไหม และทอแพรพรรณต่าง ๆ พระวิมาดาเธอ กรมพระสุธาสินีนาถ เวลานั้นทรงดำรงตำแหน่งพระอัครชายาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ก็ได้ทรงจัดให้บุตรีผู้มีบรรดาศักดิ์เรียนวิชชาเลี้ยงตัวไหม และทำไหม ขึ้นในพระบรมมหาราชวังด้วย เป็นการช่วยอุดหนุนทางราชการ. การทำไหมนี้ เมื่อตัวไหมทำใยไหมหุ้มตัวมันเสร็จแล้ว ต้องเอารังไหมนั้นลงต้มในน้ำเดือด (ฆ่าตัวไหม) แล้วสาวเส้นไหม ปล่อยไว้จนตัวแก่เจาะรังบินไปเอง ถ้าเส้นไหม

ก็จะขาดเป็นท่อนสั้น ๆ ไปหมด. สมเด็จพระบิยมหาราช
ของชาวสยามพระองค์นี้ เมื่อเสด็จขึ้นเถลิงราชย์ ก็
ได้ทรงเปลี่ยนประเพณีบ้านเมืองอย่างสำคัญ อันเป็น
Revolution กลับหน้ามือเป็นหลังมือ คือการเลิกทาส
ราชอภัยทาน. เด็กเกิดทอนหลังนี้ไม่ทันเห็น แต่ผู้ใหญ่
ทุกวันนี้ยังได้เห็นทาสถูกนายจำตรวนใช้งาน เฆี่ยนตี ถือ
อำนาจถือสิทธิตามกฎหมาย ราวกับว่าทาสนั้นเป็นเพียง
วัตถุเครื่องใช้ หรือสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้. เมื่อก่อน
เสด็จสวรรคต ในปลายรัชชกาลอันยืนนาน และเต็มไป
ไปด้วยคุณประโยชน์ พระองค์ท่านก็ได้เริ่มทำการเปลี่ยน
ขนบธรรมเนียมอย่าง Revolution กลับหน้ามือเป็นหลังมือ
อยู่อีกอย่างหนึ่งเหมือนกัน. คือการที่จะให้พุทธมามกะ
เข้าใจว่ากสิกรรมผะสมได้แก่ทำ ทั้งเพาะพืช และเพาะสัตว์
ไปด้วยกันนั้นเป็นของทันสมัย และไม่ผิดศีลธรรมของ
กสิกร. มนุษย์กินเนื้อสัตว์เป็นอาหาร ก็จะต้องมีผู้
เพาะสัตว์ที่เป็นอาหาร มิฉะนั้นสัตว์เหล่านั้นจะสูญพันธุ์

หรือจะเหลือไม่พอกันกิน. ก็ถ้าผู้เพาะสัตว์ขายไม่ปรารถนาตัดชีวิตสัตว์ด้วยตนเองเพื่อเป็นอาหาร กลับซื้อเนื้อสัตว์กินได้ด้วยอาศัยมือของผู้อื่นฆ่า. หมู่มนุษย์ต้องมีทั้งผู้กินและผู้เพาะ ต้องมีกสิกร ต้องมีชาวประมง ทั้งกสิกรและชาวประมงย่อมมีภูมิธรรมปฏิบัติ เมื่อเขาปฏิบัติภูมิธรรมของเขาได้ดี เขาก็เป็นกสิกรดี และชาวประมงดีด้วยเหมือนกัน. ธรรมแห่งพระบรมศาสดาของเราย่อมมีภูมิสูงต่ำลุ่มลึกเป็นชั้น ๆ เพื่อให้เหมาะแก่ชุมนุมชนทั้งหลายในโลก ซึ่งจะเกณฑ์ให้เป็นพิมพ์เดียวกันไปหมดไม่ได้. สมเด็จพระบิยมหาราชเจ้า พระองค์ทรงเป็นเอกอัครพุทธศาสนูปถัมภก พระองค์เป็นพุทธมามกะอย่างเลิศ ข้อนี้ไม่มีใครปฏิเสธ. พระเจ้าสิริสทโธธนะ พระชนกแห่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นกสิกรมีนามาก สมเด็จพระบิยมหาราชของเราก็กำลังจะเริ่มทำพระองค์ให้เป็นกสิกรทันสมัย เพื่อเป็นเยี่ยงอย่างแก่กสิกรสยามซึ่งยังล้าหลังสมัยอยู่มาก. พระ

องค์ทรงเป็นทั้งพุทธศาสนูปถัมภก และทั้งทรงเป็นพุทธมามกะอย่างวิเศษ ราษฎรของพระองค์หรือจะไม่โดยเสด็จในเยี่ยงอย่างอันดีที่พระองค์ทรงชักจูงไป ? แต่อนิจจา ! ได้เสด็จสวรรคตครรลัยเสียก่อนพระราชบัญญัติกรณียน์เป็นผลสำเร็จ เราจึงมิทันได้เห็นกิจการของเราทำการทันสมัย จนชาวต่างประเทศคือ หมอซิมเมอร์แมน ต้องมาชี้ทางให้เราเมื่อเร็ว ๆ นี้.

ขอกิจการทั้งหลายพึงทราบพระบัญญัติกรณียน์ นี้ แล้วและเริ่มทำการเพาะปลูกทั้งพืชทั้งสัตว์ระคนกันไปเถิด. จงเลือกพันธุ์ดีทั้งพืชทั้งสัตว์ พยายามขายให้ได้มาก ๆ ทั้งพืชทั้งสัตว์ รายได้ของเราจะได้ทวีขึ้น อันเป็นวิธีลดโสหุ้ยค่าใช้จ่าย และหากำไรได้ ในราคาขายย่อมเยานี้เอง. ดังหมอซิมเมอร์แมนแนะนำไว้. อนึ่งอะไรไม่ควรซักทุนซื้อ เราเพาะปลูกกินเองเราก็ไม่ต้องซื้อ เช่น เผือก มัน หอม กะเทียม ข่า ตะไคร้ เป็นต้น. เราจะสามารถพึ่งตัวเอง และเป็นอิสระแก่ตนได้มากกว่า ที่เรา

ต้องพึ่งผู้ให้ก้ หรือผู้รับจำนำ หรือผู้ตกข้าว ทำเรา
ให้เป็นลูกไก่อยู่ในกำมือของเขาไม่มากก็น้อยอย่างเดียวนี้.
ผู้ใดไม่ใช่กสิกร ทราบพระบัญชิมกรณียนี้แล้ว เล่าให้
กสิกรทราบต่อ ๆ ไป จะเป็นการสนองพระคุณของท่าน
ด้วยปฏิปทาทางปฏิบัติอันถูกต้องตามพระราชประสงค์ นับ
เป็นกตเวทิธรรมอย่างวิเศษสุด. แม้มิญาณวิถีใดอันอาจ
ให้ทรงทราบถึงพระองค์ท่านได้ พระองค์ท่านคงจะทรง
ยินดีหาน้อยไม่. คาบนี้เป็นสมัยที่เรากำลังขวงสรวง
อดิตมหาราช เพราะพระนครที่รักของเราได้จำเริญมา
ครบรอบศตวรรษครึ่ง เราจงพากันระลึกถึงพระราชกรณีย
กิจแห่งพระอดิตมหาราชของเรา และจงสนองพระคุณ
ท่านด้วยปฏิปทาที่เราพอจะทำได้นั้นเถิด. จะได้สมด้วย
พระบรมราโชวาท ใน พระ ราชดำรัส เมื่อ วัน ขวง สรวง ว่า
" ฉันใดที่ท่านแต่ก่อนมีน้ำใจต่อต้านศัตรูภัย อันยกมาย่ำ
ยีพระราชอาณาเขตด้วยกำลังพลโยธา ท่านได้ช่วย
กันทำหน้าที่ปราบปรามขนวินาศ ยังชีวิตเราทั้งหลายผู้ได้

รับฤดกความสงบราบคาบของท่านแล้ว กลับได้ประสพโภคภัยย่าเข้ามาท่วมทับ ขอจงมีน้ำใจสนองท่านแต่ก่อนด้วยความตั้งหน้าผ่าอุ่สรรคและอดทน เพื่อให้ชาติของเราตั้งมั่นอยู่ได้ ดุจท่านแต่ก่อนมีความอดทนต่อสู้ศัตรูภายนอกมาฉะนั้น." ขอชาวเราจงกำหนดจำพระบรมราโชวาทอันจับใจนี้ไว้ แล้วแหละขวนขวายให้ตัวเราได้ทำประโยชน์มากที่สุดที่สามารถทำได้.

ข้าพเจ้าคิดว่า บัดนี้ถ้าข้าพเจ้าหยุดพูดเสียที จะเป็นการดีขึ้นทั้งสำหรับข้าพเจ้า และสำหรับท่าน เพราะฉะนั้นเพื่อช่วยให้สมเรื่องที่ว่า เดี๋ยวนี้เราดีขึ้น ข้าพเจ้าขอลาท่านไปก่อน. ราตรีสวัสดิ์

หน้าวัดราชบพิธ ถนนเฟื่องนคร

ผู้พิมพ์

วันที่ ๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๖